

**UCHWAŁA NR XXVII/391/21
RADY GMINY SIERAKOWICE**

z dnia 25 maja 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sierakowice na lata
2021-2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.) oraz art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.)

Rada Gminy Sierakowice u c h w a l a, c o n a s t ę p u j e:

- § 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sierakowice na lata 2021 – 2027, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sierakowice.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy

Mirosław Kuczkowski

Załącznik do uchwały Nr XXVII/391/21
Rady Gminy Sierakowice
z dnia 25 maja 2021 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sierakowice na lata 2021-2027

SIERAKOWICE 2021

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Metodologia opracowania Strategii.....	6
2. Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy Sierakowice.....	8
2.1. Położenie i ludność.....	8
2.2. Gospodarka i rynek pracy.....	12
2.3. Zasoby i warunki mieszkaniowe	14
2.4. Pomoc społeczna	15
2.4.1. Instytucjonalny system pomocy i wsparcia	15
2.4.2. Skala i główne powody udzielania pomocy społecznej	18
2.5. Edukacja i wychowanie	21
2.6. Kultura, kultura fizyczna i sport	22
2.7. Ochrona zdrowia	23
2.8. Bezpieczeństwo publiczne	23
2.9. Aktywność mieszkańców.....	25
2.10. Rozwój społeczny gminy z perspektywy lokalnych liderów.....	26
3. Główne wyzwania strategiczne	31
3.1. Sytuacja osób niepełnosprawnych, chorujących i starszych	31
3.2. Ubóstwo, bierność zawodowa i bezrobocie	33
3.3. Funkcjonowanie rodzin z dziećmi	35
3.4. Przeroc w rodzinie i uzależnienia.....	37
4. Analiza SWOT.....	41
5. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	44
6. Cele i kierunki działań.....	48
Obszar I. Sytuacja osób niepełnosprawnych, chorujących i starszych.....	49
Obszar II. Ubóstwo, bierność zawodowa i bezrobocie.....	51
Obszar III. Funkcjonowanie rodzin z dziećmi	53
Obszar IV. Dysfunkcje społeczne.....	55
Obszar V. Gminny system polityki społecznej	57
7. Sposób realizacji Strategii.....	59
7.1. Koordynacja wdrażania Strategii	59
7.2. Aktualizacja Strategii	60
7.3. Źródła finansowania.....	60
7.4. Monitoring Strategii	62

8. Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi i programowymi.....	64
Podsumowanie.....	69
Spis tabel.....	70
Spis wykresów.....	70

Wprowadzenie

Strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi wyraz lokalnej polityki społecznej. W szerokim znaczeniu jest to działalność zmiernająca do poprawiania standardów życia wszystkich mieszkańców wspólnoty samorządowej, a nie tylko osób i grup zagrożonych bądź dotkniętych wykluczeniem społecznym ze względu na bariery i trudności życiowe oraz ograniczone możliwości i utrudniony dostęp do usług społecznych. Tak rozumiana polityka społeczna obejmuje zagadnienia z dziedziny zatrudnienia, edukacji, kultury, wypoczynku, ochrony zdrowia oraz zabezpieczenia potrzeb materialnych i mieszkaniowych. Jej odzwierciedlenie stanowi *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sierakowice na lata 2021–2027*, która, choć umiejscowiona ściśle w zadaniach i kompetencjach samorządu gminy, odnosi się do różnych aspektów funkcjonowania społeczności lokalnej.

Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi, w świetle art. 17 ust. 1 pkt 1 *Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1876 ze zm.), zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. W jego ramach należy szczególnie uwzględnić programy pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz inne, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Ustawa precyzuje ponadto, w art. 16b pkt 2, elementy, które musi zawierać strategia. Są to:

- 1) diagnoza sytuacji społecznej,
- 2) prognoza zmian w okresie objętym strategią,
- 3) określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii i jej ram finansowych, a także wskaźników realizacji działań.

Obszar lokalnej polityki społecznej kształtują również inne akty normatywne w randze ustawy, wśród których należy wymienić następujące:

- *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (t.j. Dz. U. 2020 poz. 713 ze zm.);
- *Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. 2020 poz. 821 ze zm.);
- *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. 2020 poz. 218 ze zm.);
- *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (t.j. Dz.U. 2019 poz. 2277 ze zm.);
- *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii* (t.j. Dz. U. 2020 poz. 2050);
- *Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego* (t.j. Dz. U. 2020 poz. 685);
- *Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1057);
- *Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym* (t.j. Dz. U. 2020 poz. 176);
- *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych* (t.j. Dz. U. 2020 poz. 2085);

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1409 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. 2020 poz. 426 ze zm.);
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. 2020 poz. 111);
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. 2019 poz. 2133 ze zm.);
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. 2020 poz. 808 ze zm.);
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t.j. Dz. U. 2019 poz. 2407).
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1329).
- Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1297).
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1398 ze zm.).
- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. 2021 poz. 423 ze zm.).
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1348 ze zm.).

Realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych odbywa się na podstawie przepisów wskazanych wyżej ustaw, które regulują obowiązki organów gminy, sposób realizacji zadań własnych, jak również określają katalog dostępnych narzędzi.

1. Metodologia opracowania Strategii

Opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych jest zadaniem obligatoryjnym każdej gminy, jednak nie istnieje jeden, ustrukturyzowany sposób przeprowadzenia tego procesu. Z punktu widzenia lokalnej polityki społecznej i skutecznego planowania strategicznego istotne jest, by dokument ten był opracowywany w sposób partycypacyjny, uwzględniający z jednej strony potrzeby i oczekiwania różnych grup społecznych, a z drugiej zasoby instytucjonalne i organizacyjne gminy.

Proces przygotowywania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sierakowice na lata 2021-2027* w dużej mierze uwarunkowany był zaistniałą na świecie i w Polsce sytuacją epidemiologiczną. Ogłoszony w marcu 2020 roku stan pandemii Covid-19 i związane z nim ograniczenia poważnie wpłynęły na funkcjonowanie zarówno jednostek samorządu terytorialnego, jak i całego społeczeństwa. Pierwsza połowa roku przyniosła ograniczenia w działalności gospodarczej, zmniejszenie zakresu lub wyłączenie funkcjonowania instytucji i zakładów pracy oraz izolację społeczną. Po niespełna dwóch miesiącach rząd podjął decyzję o stopniowym wycofywaniu restrykcji, jednak okres izolacji i zamrożenia gospodarki był na tyle długi, by spowodować zamknięcie niektórych zakładów pracy, zwolnienia pracowników, zmniejszenie produkcji i zakresu działalności. Jesień 2020 roku przyniosła tzw. „drugą falę” zachorowań oraz wprowadzenie kolejnych obostrzeń i rekomendacji związanych z izolacją społeczną, pracą zdalną i nauką w trybie on-line, które obowiązywały nadal na początku 2021 roku, czyli w okresie opracowywania niniejszej strategii.

Podstawą planowania strategicznego w jednostce samorządu terytorialnego jest zawsze diagnoza, która jako rodzaj badania ma na celu:

- 1) identyfikację, opis oraz wyjaśnienie zjawisk i procesów w określonej sferze, np. społecznej, gospodarczej, organizacyjnej, finansowej (cel poznawczy);
- 2) opracowanie wniosków oraz wskazówek, na podstawie których będzie możliwe zaplanowanie działań zmierzających do wprowadzenia pożądaných zmian w tej sferze (cel praktyczny).

Diagnoza aktualnej sytuacji społecznej uwzględnia czynniki determinujące warunki i jakość życia ludności, a także zewnętrzne objawy i przyczyny dominujących problemów – w ujęciu zarówno statycznym jak i dynamicznym, opisującym obserwowalne tendencje przynajmniej na przestrzeni ostatnich 3-5 lat, a w niektórych przypadkach nawet dłuższym, aby uwypuklić zachodzące procesy. Tak rozumiana diagnoza opiera się nie tylko na obiektywnych, ilościowych źródłach danych, ale również na bardziej subiektywnych, lecz jakościowych podstawach, czyli opiniach i spostrzeżeniach lokalnych liderów oraz osób profesjonalnie zajmujących się polityką społeczną.

Wśród głównych źródeł danych, wykorzystanych do opracowania diagnozy sytuacji społecznej Gminy Sierakowice, należy wskazać Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej i sprawozdania MPRiPS-03 sporządzane przez gminę; sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sierakowicach, sprawozdania z realizacji programów pomocy społecznej, Raporty o stanie Gminy, sprawozdania z realizacji programu współpracy z organizacjami, a także inne informacje pozyskane m.in. ze stron internetowych.

Nieodzowny aspekt planowania strategicznego w samorządzie terytorialnym stanowi aktywny udział przedstawicieli instytucji publicznych oraz organizacji obywatelskich działających w sferze rynku pracy, edukacji, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego, a także wspierania rodzin oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dzięki uczestnictwu szerokiej grupy podmiotów możliwe jest lepsze zdiagnozowanie sytuacji wyjściowej, jak również płynne i spójne przejście od problemów i potrzeb społecznych do założeń wdrożeniowych. Zarządzeniem nr 023/2021 Wójta Gminy Sierakowice z dnia 10 lutego 2021 roku został powołany Zespół Zadaniowy do spraw opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sierakowice na lata 2021-2027. Jak już wspomniano, z uwagi na stan epidemii odstąpiono od organizacji bezpośrednich spotkań, na rzecz badania ankietowego on-line, które zostało przeprowadzone wśród szerokiego grona respondentów, reprezentujących instytucje, organizacje i przedsiębiorców w Gminie Sierakowice. W ankiecie wzięło udział 31 osób, reprezentujących instytucje i organizacje funkcjonujące w szczególności w obszarach pomocy społecznej, edukacji, bezpieczeństwa, aktywności społecznej. Jej wyniki zostały przedstawione w części diagnostycznej, jak również zostały wykorzystane przy opracowywaniu części wdrożeniowej, prezentującej sposób realizacji strategii, w tym wizję, cele i kierunki działań, wskaźniki realizacji działań oraz ramy finansowe.

2. Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy Sierakowice

2.1. Położenie i ludność

Gmina Sierakowice to gmina wiejska, położona w województwie pomorskim, w północno-zachodniej części powiatu kartuskiego. Sąsiaduje od północy z gminami powiatu lęborskiego i wejherowskiego, od zachodu z gminami powiatu bytowskiego, od wschodu z gminami Kartuzy i Chmielno (powiat kartuski) oraz od południa z gminami Sulęcyno i Stężyca (powiat kartuski). Pod względem geograficznym gmina leży na Pojezierzu Kaszubskim, na obszarze zwanym, ze względu na walory naturalne i kulturowe, Szwajcarią Kaszubską.

Rysunek 1. Gmina Sierakowice na tle powiatu

Źródło: *Strategia Rozwoju Gminy Sierakowice 2014-2024*.

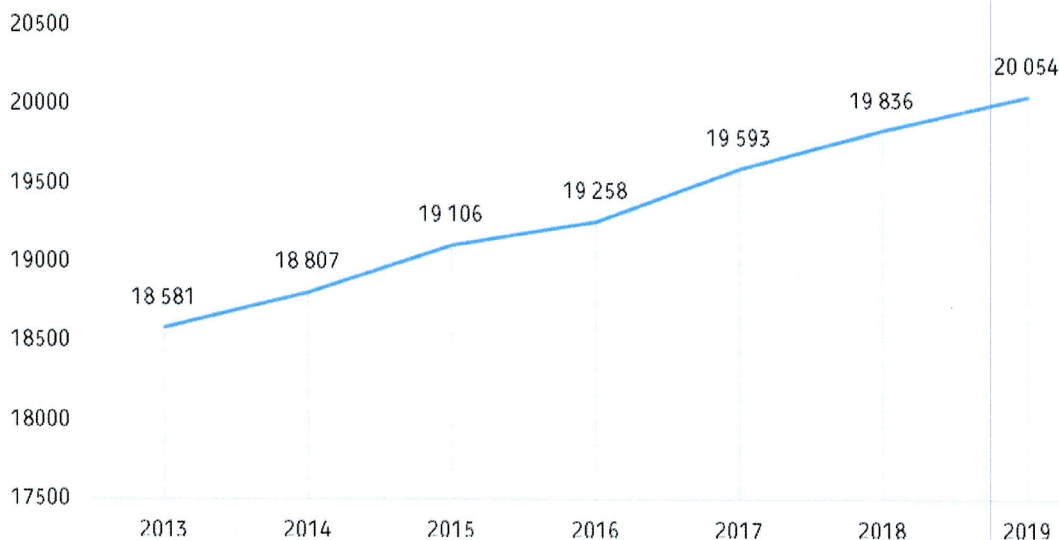
Gmina Sierakowice posiada dość korzystne położenie komunikacyjne, ponieważ krzyżują się tu dwie regionalne trasy, tj. droga wojewódzka nr 211 (Nowa Dąbrowa-Czarna Dąbrówka-Puzdrowo-Sierakowice-Kartuzy-Żukowo) oraz droga wojewódzka nr 214 (Łeba-Lębork-Sierakowice-Puzdrowo-Kościierzyna-Warlubie). Odległość drogowa z Sierakowic do Gdańska, czyli stolicy regionu wynosi ok. 56 km.

Gmina zajmuje powierzchnię 18 222 ha (prawie 183 km²), co stanowi około 16,3% powierzchni powiatu kartuskiego. Gęstość zaludnienia w 2019 roku ukształtowała się tu na poziomie 110 osób/km², czyli nieco niższym niż ogólnie w powiecie, gdzie wyniosła 124 osoby/km² oraz mniejszym w porównaniu do województwa pomorskiego (128 osób/km²). Pod względem

administracyjnym gmina obejmuje 22 sołectwa, tj. Bukowo, Bącka Huta, Borowy Las, Długi Kierz, Gowidlino, Kowale, Kamienica Królewska, Karczewko, Mojusz, Paczewo, Puzdrowo, Sierakowska Huta, Smolniki, Leszczynki, Nowa Ameryka, Pałubice, Załakowo, Łyśniewo, Mrozy, Stara Huta, Szklana oraz Tuchlino, w skład których wchodzi 63 miejscowości. Największą pod względem liczby ludności miejscowością są Sierakowice, które w grudniu 2020 roku zamieszkiwane były przez 7 329 osób. W dalszej kolejności należy wskazać Gowidlino (1 669 osób), Kamienicę Królewską (995 osób), Puzdrowo (953 osoby), Tuchlino (731 osób), Łyśniewo Sierakowickie (668 osób), Załakowo (587 osób) oraz Mojusz (511 osób). W pozostałych miejscowościach liczba mieszkańców nie przekroczyła 500 osób, przy czym w 47 miejscowościach była mniejsza niż 200 osób.

Liczba mieszkańców Gminy Sierakowice w ostatnich latach wykazuje jednoznaczną tendencję rosnącą, co obecnie dotyczy niewielu gmin wiejskich, charakteryzujących się częściej procesami wyludniającymi niż przyrostem ludności. W świetle danych GUS, w 2019 roku na obszarze gminy faktycznie zamieszkiwały 20 054 osoby, czyli o 1 473 osoby (o 7,9%) więcej niż w 2013 roku i o 218 osób (o 1,1%) więcej niż w 2018 roku. Dynamika zmian w całym analizowanym okresie była dość podobna, kształtując się na poziomie od 0,8% do 1,7%.

Wykres 1. Zmiany liczby ludności Gminy Sierakowice w latach 2013-2019

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS.

Na wzrost liczby ludności Gminy Sierakowice wpływa przede wszystkim przyrost naturalny odnotowywany w gminie. W analizowanym okresie corocznie przyjmował wartości dodatnie. W 2019 roku wyniósł 238, przy czym urodziło się 368 mieszkańców, a zmarło 130 osób. Największą wartość przyjął w 2018 roku, sięgając 309 osób przy 425 urodzeniach i 116 zgonach. Mniejszy wpływ na zmiany liczby ludności ma skala migracji gminnych na pobyt stały. W latach 2017-2019 saldo migracji wykazywało wartości ujemne, co oznacza, że corocznie więcej osób wymeldowywało się z gminy niż się w niej zameldowywało. W 2019 roku wskaźnik ten wyniósł -17, w 2018 roku -42, a w 2017 roku kształtował się na poziomie -30.

W strukturze mieszkańców Gminy Sierakowice w ostatnich latach niezmiennie przeważali mężczyźni, stanowiąc w niej od 50,5% do 50,7%, podczas gdy odsetek kobiet kształtował się na poziomie od 49,3% do 49,5%. W nieznacznie większym stopniu wzrost mieszkańców gminy

dotyczył jednak kobiet, których liczba w 2019 roku w porównaniu do 2013 roku wzrosła o 751, tj. o 8,2%, podczas gdy liczba mężczyzn zwiększyła się o 722, czyli o 7,7%. W 2019 roku współczynnik feminizacji wyniósł w gminie 98, co oznacza, że tyle kobiet przypadało na 100 mężczyzn mieszkających na jej terenie.

Tabela 1. Wybrane dane dotyczące ruchu naturalnego i migracji na pobyt stały ludności w Gminie Sierakowice w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Urodzenia żywe	423	425	368
Zgony	138	116	130
Przyrost naturalny	285	309	238
Zameldowania	107	134	164
Wymeldowania	137	176	181
Saldo migracji	-30	-42	-17

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS.

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Sierakowice jest dość zrównoważona, aczkolwiek należy zwrócić uwagę na dość duży odsetek dzieci. Analizując funkcjonalne grupy wieku okazuje się, że największe odsetki odnotowywane są w przypadku grup od 0 do 4 lat (9,5%) i od 5 do 9 lat (8,4%), a dopiero w dalszej kolejności należy wymienić mieszkańców w wieku od 25 do 29 lat (8,0%). Osoby starsze stanowią nieco mniejsze odsetki niż mieszkańcy w młodszych kategoriach wiekowych. W strukturze mieszkańców osoby w wieku od 65 do 69 lat stanowią 3,7% ogółu, osoby które ukończyły 70 rok życia stanowią 6,4%, natomiast osoby w wieku 85 lat i więcej 1,2%.

Tabela 2. Ludność Gminy Sierakowice według funkcjonalnych grup wieku (31.12.2019)

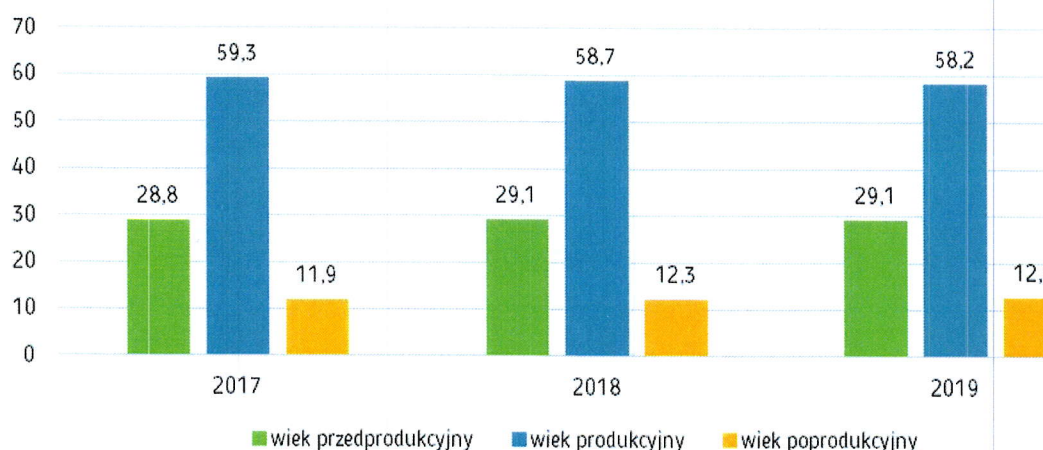
Wyszczególnienie	Liczba			Odsetek	
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety
0-4	1898	1001	897	52,7%	47,3%
5-9	1679	866	813	51,6%	48,4%
10-14	1508	785	723	52,1%	47,9%
15-19	1294	678	616	52,4%	47,6%
20-24	1424	700	724	49,2%	50,8%
25-29	1607	828	779	51,5%	48,5%
30-34	1507	791	716	52,5%	47,5%
35-39	1485	746	739	50,2%	49,8%
40-44	1333	677	656	50,8%	49,2%
45-49	1164	600	564	51,5%	48,5%
50-54	1064	539	525	50,7%	49,3%
55-59	1066	529	537	49,6%	50,4%
60-64	993	493	500	49,6%	50,4%
65-69	743	357	386	48,0%	52,0%
70 i więcej	1289	551	738	42,7%	57,3%
85 i więcej	242	71	171	29,3%	70,7%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS.

Mieszkańcy w najstarszych grupach wiekowych to przede wszystkim kobiety, które w grupie osób mających 70 i więcej lat stanowiły 57,3%, a w grupie osób w wieku 85 lat i wzwyż aż 70,7%. Jest to związane przede wszystkim z tym, że średnia długość ich życia jest większa niż w przypadku mężczyzn. W województwie pomorskim dla mężczyzn, którzy są obecnie w wieku 60 lat przeciętne dalsze trwanie życia, czyli średnia liczba lat do przeżycia przy założeniu średniej umieralności z okresu analizy, wynosi 19,6 lat, natomiast dla kobiet 24,2 lata. W odniesieniu do mieszkańców mających 65 lat dane te wynoszą odpowiednio 16,2 i 20,1 lat. Warto również wskazać, że zarówno w województwie, jak i w powiecie kartuskim rośnie mediana wieku mieszkańców. W 2019 roku w województwie wynosiła 40,0, natomiast w powiecie kształtowała się na poziomie 34,8, co oznacza, że w obu przypadkach wzrosła w odniesieniu do 2018 roku, odpowiednio o 0,4 i 0,2 punktu.

Zmiany struktury wiekowej mieszkańców Gminy Sierakowice w ostatnich latach wskazują na postępujące zjawisko *starzenia się społeczeństwa*. Nie jest ono widoczne jedynie na poziomie gminy, stanowi raczej część procesu, któremu podlegają społeczeństwa w całym kraju oraz państwach Europy Zachodniej. Wynika przede wszystkim z wydłużania się okresu trwania życia ludzkiego, postępu medycyny oraz innych czynników, które wpływają na to, że jakość naszego życia jest coraz wyższa.

Wykres 2. Ludność Gminy Sierakowice według ekonomicznych grup wieku w latach 2017-2019

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS.

W latach 2017-2019 w gminie miał miejsce:

- wzrost odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym, a więc dzieci i młodzieży do 17 roku życia – z 28,8% do 29,1%;
- spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym (mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat) – z 59,3% do 58,2%;
- wzrost odsetka osób w poprodukcyjnym okresie życia (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety od 60 lat wzwyż) – z 11,9% do 12,6%.

Powyższe dane wskazują na stopniowe zwiększanie się udziału w strukturze społecznej osób w wieku emerytalnym, jednak skala tego zjawiska nie jest obecnie bardzo poważna. Szczególnie jeśli dane dla gminy porównane zostaną z danymi w skali powiatu czy województwa. Okazuje się bowiem, że w 2019 roku 14,2% mieszkańców powiatu kartuskiego

było już w poprodukcyjnym okresie życia, natomiast w przypadku województwa pomorskiego odsetek tych osób sięgał 20,5%. Na przestrzeni lat 2017-2019 udział osób w wieku poprodukcyjnym w województwie wzrósł o 1 punkt procentowy, w powiecie o 0,6 punktu, natomiast w gminie o 0,7 punktu.

Zjawisko *starzenia się* społeczeństwa i umiarkowanej skali tego zjawiska potwierdzają wartości wskaźników obciążenia demograficznego ludności Gminy Sierakowice w latach 2017-2019. Otóż, w 2019 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie przypadało 21,7 osób w wieku poprodukcyjnym i 71,7 osób w wieku nieprodukcyjnym, czyli odpowiednio o 1,7 i 3,1 punktu więcej niż w 2017 roku. Na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym były natomiast 43,3 osoby w wieku poprodukcyjnym, co oznacza wzrost wskaźnika o 2 punkty. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w 2019 roku wyniósł 15,7, natomiast wskaźnik starości, definiowany jako odsetek osób w wieku 65 lat i więcej, ukształtował się na poziomie 10,1 punktów. W porównaniu do 2017 roku wskaźniki te wzrosły, odpowiednio o 1,2 i 0,6 punktu.

Tabela 3. Wskaźniki obciążenia demograficznego ludności Gminy Sierakowice w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	68,6	70,5	71,7
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	41,3	42,2	43,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	20,0	20,9	21,7
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	14,5	15,2	15,7
Wskaźnik starości (odsetek osób w wieku 65 lat i więcej)	9,5	9,9	10,1

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS.

Wartości wskaźników obciążenia demograficznego w gminie kształtują się na niższych poziomach niż w powiecie czy województwie. Dla przykładu, w 2019 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym w powiecie przypadało 23,9 osób w poprodukcyjnym okresie życia, a w województwie było to 34,3 osób. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej sięgnął tam odpowiednio 11,5% i 16,9%. Porównanie to pozwala twierdzić, że proces starzenia się społeczeństwa Gminy Sierakowice przebiega w sposób umiarkowany.

2.2. Gospodarka i rynek pracy

Istotne dla diagnozy sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy jest scharakteryzowanie lokalnej gospodarki. Tworzona jest ona przez system składający się z powiązanych ze sobą podmiotów – firm, instytucji publicznych oraz gospodarstw domowych, które spełniają odmienne funkcje oraz dążą do osiągnięcia określonych celów. Jej specyfika i kondycja uwarunkowane są wieloma czynnikami, w tym m.in. społecznymi, geograficznymi, historycznymi, prawnymi oraz instytucjonalnymi, a jednocześnie w sposób bezpośredni lub pośredni przekładają się na jakość życia mieszkańców danego terytorium.

Na obszarze Gminy Sierakowice w 2019 roku zarejestrowanych było 1 918 podmiotów gospodarki narodowej, co oznacza, że w porównaniu do 2017 roku liczba ta wzrosła o 214, czyli o 12,6%. Zdecydowana większość podmiotów funkcjonuje w sektorze prywatnym – w 2019

roku stanowiły one 97,9% ogółu. Biorąc natomiast pod uwagę wielkość podmiotów, to aż 1 861 (97,0%) zatrudniało w analizowanym okresie nie więcej niż 9 pracowników, w 51 podmiotach (2,7%) zatrudnionych było od 10 do 49 pracowników, 5 podmiotów (0,3%) mieściło się w klasie wielkości od 50 do 249 osób, natomiast 1 podmiot (0,1%) zatrudniał od 250 do 999 osób. Warto również wskazać, że 86,4% wszystkich podmiotów gospodarki narodowej w gminie w 2019 roku stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Nasylenie Gminy Sierakowice podmiotami gospodarczymi można scharakteryzować jako średnie. Na każdy 1000 mieszkańców w 2019 roku przypadało tu 96 podmiotów gospodarki narodowej, podczas gdy w powiecie kartuskim wskaźnik ten kształtował się na poziomie 115 podmiotów, a w województwie pomorskim sięgał 131. Na każdy 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie przypadało 164,3 podmiotów, natomiast w powiecie kartuskim wskaźnik ten wynosił 192,4, a w województwie 219,3.

Tabela 4. Wybrane dane i wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Sierakowice w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	1 704	1 802	1 918
- 0-9 pracowników	1 650	1 744	1 861
- 10-49 pracowników	48	52	51
- 50-249 pracowników	5	5	5
- 250-999 pracowników	1	1	1
Sektor publiczny	33	33	34
Sektor prywatny	1 664	1 762	1 878
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 459	1 554	1 658
Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	87	91	96
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	146,6	154,9	164,3

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS.

Największa część podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Sierakowice w 2019 roku funkcjonowała w Sekcji F *Budownictwo* - 698 podmiotów (36,4%), Sekcji G *Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* - 356 podmiotów (18,6%) oraz Sekcji C *Przetwórstwo przemysłowe* - 218 podmiotów (11,4%). W dalszej kolejności należy wskazać sekcje S i T *Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby* - 94 podmioty (4,9%), Sekcję M *Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* - 84 podmioty (4,4%) oraz Sekcję A *Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo* - 81 podmiotów (4,2%).

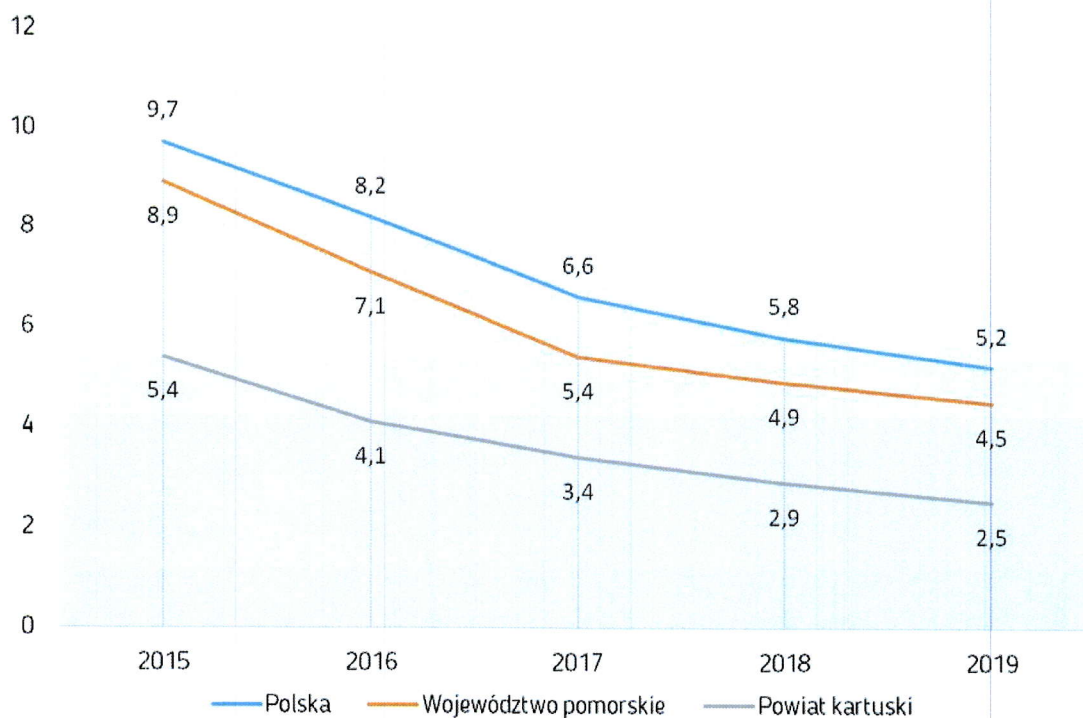
W świetle danych GUS liczba pracujących¹ w Gminie Sierakowice w 2019 roku wynosiła 3 152 osoby, co oznacza wzrost w porównaniu do 2017 roku o 282 osoby, tj. o 9,8%. Liczba

¹ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących

bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy wyniosła natomiast 198 i w odniesieniu do 2017 roku spadła o 27, czyli o 12,0%.

O sytuacji społeczno-ekonomicznej świadczy także wysokość stopy bezrobocia oraz jej relacja w stosunku do wartości krajowych i wojewódzkich. Obrazuje ona procentowy stosunek liczby ludności bezrobotnej do liczby ludności aktywnej zawodowo. Ze względu na to, że stopa bezrobocia nie jest wyliczana na poziomie gminy, zaprezentowane dane dotyczą całego powiatu kartuskiego. Analiza lat 2015-2019 wskazuje, że powiat wykazuje niższe wartości stopy bezrobocia niż województwo pomorskie czy Polska. W 2019 roku wskaźnik ten ukształtował się w powiecie na poziomie 2,5%, podczas gdy w województwie wynosił 4,5%, a w Polsce 5,2%.

Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie kartuskim, województwie pomorskim oraz Polsce w latach 2015-2019

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS.

Warto pamiętać, że bezrobotni zarejestrowani w PUP, których uwzględnia się przy wyliczaniu stopy bezrobocia rejestrowanego, to jedynie część osób, które nie posiadają zatrudnienia, natomiast pozostałe nie rejestrują się m.in. ze względu na brak motywacji a nawet niechęć do podjęcia pracy lub innych oferowanych przez urząd form aktywizacji zawodowej, a także ze względu na pracę w *szarej strefie*.

2.3. Zasoby i warunki mieszkaniowe

Na jakość życia mieszkańców bezpośrednio wpływają ich warunki mieszkaniowe. W latach 2015-2019 liczba mieszkań w Gminie Sierakowice systematycznie rosła. W 2019 roku do użytku oddano 83 mieszkania w gminie, a w całym analizowanym okresie były to łącznie 183

w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

mieszkania. Zasoby mieszkaniowe opierają się tu przede wszystkim na budownictwie indywidualnym na własne potrzeby, w latach 2017-2019 tylko 20 oddanych do użytku mieszkań było przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem.

W 2019 roku w gminie znajdowało się 4 041 budynków mieszkalnych, w których było 4 398 mieszkań. Liczba budynków w analizowanym okresie wzrosła o 337, tj. o 9,1%, natomiast liczba mieszkań zwiększyła się o 90, czyli o 2,1%. Na każdy tysiąc mieszkańców w 2019 roku przypadało 219,3 mieszkań, czyli o 0,6 mniej niż w 2017 roku.

Tabela 5. Wybrane dane dotyczące mieszkań w Gminie Sierakowice w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Mieszkania oddane do użytkowania	55	45	83
- indywidualne	55	45	63
- przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	0	0	20
Budynki mieszkalne w gminie	3 704	3 740	4 041
Mieszkania	4 308	4 345	4 398
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	100,3	100,7	101,0
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	22,0	22,1	22,1
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	4,55	4,57	4,56
Mieszkania na 1000 mieszkańców	219,9	219,0	219,3

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS.

Warto zauważyć, że warunki mieszkaniowe w Gminie Sierakowice ulegają niewielkiej, aczkolwiek systematycznej poprawie. Powierzchnia użytkowa mieszkania w latach 2017-2019 wzrosła o 0,7 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na osobę zwiększyła się o 0,1 m². Średnia liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie to 4,56, co oznacza wzrost o 0,01 w porównaniu do 2017 roku. Wskazane powyżej dane korespondują z tendencją wzrostową liczby mieszkańców gminy, związaną ściśle z napływem nowych mieszkańców. Decyzja o osiedleniu się na terenie gminy nierzadko bowiem skutkuje budową nowego domu, co wpływa na wskaźniki oraz statystyczną poprawę warunków mieszkaniowych. Nadal jednak część mieszkańców może funkcjonować w mieszkaniach czy lokalach nie zapewniających wystarczającej jakości życia. Mowa tu o najuboższych mieszkańcach gminy, którzy są wykluczeni z dostępu do mieszkań lub żyją w bardzo trudnych warunkach. Jednym z zadań samorządu lokalnego jest zapewnienie im odpowiednich warunków mieszkaniowych.

W 2019 roku w zasobach Gminy Sierakowice znajdowało się 70 mieszkań komunalnych, w tym 22 mieszkania (lokale) socjalne. W porównaniu do 2017 roku liczba mieszkań komunalnych wzrosła o jedno. W 2019 roku mieszkańcy złożyli 42 wnioski na mieszkanie komunalne, a według stanu na koniec 2019 roku na mieszkanie socjalne oczekiwały 22 osoby.

2.4. Pomoc społeczna

2.4.1. Instytucjonalny system pomocy i wsparcia

Instytucjonalny system pomocy społecznej organizowany jest na rzecz osób i rodzin, doświadczających trudnych sytuacji życiowych – szczególnie wtedy, gdy nie są one w stanie pokonać wyzwań i barier wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej to między innymi na samorządzie gminy spoczywa obowiązek

zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej wobec jej mieszkańców. W świetle art. 15 tejże ustawy, pomoc społeczna polega przede wszystkim na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- 2) pracy socjalnej,
- 3) prowadzeniu i rozwoju odpowiedniej infrastruktury socjalnej,
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

W zakresie pomocy społecznej gmina realizuje szereg zadań, zarówno własnych, jak i zleconych przez administrację rządową. Do tych pierwszych należą przede wszystkim zadania o charakterze obowiązkowym, takie jak m.in. udzielanie schronienia; zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym; przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, okresowych i celowych; praca socjalna; organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania; prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych; dożywianie dzieci; sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym; kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Do zadań własnych gminy należy również przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze; prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki; opracowanie i realizacja projektów socjalnych; podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych; współpraca z PUP w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy.

Oprócz zadań własnych, gmina realizuje również zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, w szczególności takie jak organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi; prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi; realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia; wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki; przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną; a także przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom.

Istotne zadania gminy wynikają również z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w świetle której gmina ma obowiązek m.in. tworzenia oraz rozwoju systemu opieki nad dzieckiem oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, współfinansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Jednostką wykonującą zadania gminy w zakresie pomocy społecznej i wspierania rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierakowicach. Realizuje on ustawowe zadania w zakresie pracy z osobami i rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej, polegające w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń (np. zasiłek celowy, zasiłek okresowy); pracy socjalnej; realizacji usług opiekuńczych; analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej; realizacji zadań

wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych; rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb. W 2019 roku kadra pomocy społecznej liczyła 37 osób, w tym 11 pracowników socjalnych.

Przy GOPS w Sierakowicach funkcjonuje Zespół Poradnictwa Specjalistycznego, który obejmuje pomocą osoby w trudnej sytuacji życiowej, będącej wynikiem między innymi doświadczania przemocy i stosowania przemocy względem innych, uzależnienia lub współuzależnienia od substancji psychoaktywnych, problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz trudności szkolnych, trudności wynikających z doświadczania problemów emocjonalnych (depresja, zaburzenia lękowe, zespół stresu pourazowego itp.), trudności w adaptacji do nowych sytuacji życiowych (rozpadu rodziny, żałoby, zmiany pracy, przejścia na emeryturę itp.), trudności ekonomicznych, a także utraty pracy lub długoletniego bezrobocia. W ramach Zespołu realizowane jest poradnictwo rodzinne, pedagogiczne oraz psychologiczne. Ze wsparcia korzystają osoby w różnym wieku, najmłodsze miały zaledwie kilka lat, najstarsze to emeryci i renciści, jednak najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 30-50 lat. Wśród trudności, z którymi najczęściej zwracają się po pomoc to doświadczanie niskiej satysfakcji z relacji, problemy wychowawcze, zaburzenia depresyjne i lękowe, zaburzenia odżywiania, problemy finansowe, uzależnienia, niepełnosprawność i choroby, w tym również psychiczne, kryzysy małżeńskie i konflikty rodzinne, rozpad rodziny, samodzielne rodzicielstwo, śmierć lub doświadczenie straty. W 2019 roku poradnictwem specjalistycznym objęto 236 osób ze 124 rodzin. W porównaniu do 2017 roku liczba osób wzrosła o 71, natomiast liczba rodzin nie zmieniła się.

W strukturze GOPS działa również Punkt Interwencji Kryzysowej. W ramach działalności PIK realizowana jest pomoc osobom i rodzinom doznającym przemocy, poszkodowanym w wyniku zdarzeń traumatycznych takich jak: wypadki, nieuleczalna choroba czy śmierć bliskiej osoby, a także będących w kryzysach psychospołecznych. Pomoc ta polega na szybkim udzielaniu wsparcia w radzeniu sobie z aktualnym kryzysem i budowaniu motywacji do pozytywnych zmian. W 2019 roku interwencją kryzysową objęto 28 rodzin, w których przebywało 99 osób. Łącznie udzielono 94 konsultacji. W porównaniu do 2017 roku liczba rodzin objętych interwencją zmniejszyła się o 16, natomiast liczba osób spadła o 63.

Ważny obszar aktywności GOPS stanowi praca socjalna, czyli interdyscyplinarna działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi². Praca socjalna realizowana jest w oparciu o diagnozę sytuacji klienta, opracowanie planu pomocy i wsparcia w zależności od indywidualnej sytuacji oraz posiadanego potencjału osobistego. Ważne jest systemowe i całościowe podejście do osoby i rodziny w zależności od zdiagnozowanych problemów. Praca socjalna najczęściej polega m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. W 2019 roku pracą socjalną w gminie objętych było 467 rodzin, w których funkcjonowało 1 495 osób, co oznacza spadek liczby rodzin w porównaniu do 2017 roku o 235 i zmniejszenie się, o 775, liczby osób w rodzinach objętych pracą socjalną.

W ramach pracy socjalnej pracownicy GOPS realizowali projekty socjalne. W 2019 roku było to 12 projektów, tj. „Koperta na jesień życia”, „Grupa wsparcia dla osób bezrobotnych”, „Grupa

² Art. 6 pkt. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – Wyberam życie”, „Trening umiejętności wychowawczych – Szkoła dla rodziców”, „Blżej seniora – spotkania dla seniorów”, „Wspólna sprawa – zajęcia profilaktyczne dla dzieci i młodzieży”, „BMW” – projekt socjalny w zakresie aktywizacji podopiecznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sierakowicach na lata 2016 – 2020, „Rodzina blisko siebie”, „Karteluska dla serduszka”, „Mikołajki z naszej bajki”, „Pamiętam o Tobie” oraz „Opieka i pomoc w chorobie Alzheimera i innych formach demencji”. Projekty te ukierunkowane były przede wszystkim na wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży, rodzin niewydolnych wychowawczo, oraz osób bezrobotnych. Działaniami w ramach projektów socjalnych w 2019 roku objęto 2 251 osób, natomiast łącznie w latach 2017-2019 było to 6 241 osób.

Mieszkańcy Gminy Sierakowice mogą otrzymać wsparcie również w ramach innych instytucji i placówek, leżących poza terenem gminy. Należy tu wskazać m.in. Środowiskowy Dom Samopomocy w Chmielnie – jest to placówka dziennego pobytu dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, chorych psychicznie i wykazujących przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. Celem tej instytucji jest zapewnienie szeroko rozumianej opieki, umożliwienie wszechstronnego rozwoju na miarę indywidualnych możliwości i potrzeb oraz przygotowanie do codziennego życia, tak aby osoby te były zaradne i mogły uczestniczyć w życiu społecznym. W 2019 roku w zajęciach terapeutycznych w ŚDS zgodnie z „Indywidualnym Planem Wspierająco-Aktywizującym na rok 2019-2020” brało udział ośmiu podopiecznych GOPS w Sierakowicach.

Mieszkańcy gminy uczestniczą również w zajęciach w ramach Warsztatu Terapii Zajęciowej w Chmielnie, będącego placówką dziennego pobytu, mającą na celu rehabilitację społeczno-zawodową osób niepełnosprawnych oraz w Centrum Integracji Społecznej w Garczu, służącemu reintegracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W 2019 roku w zajęciach w ramach WTZ uczestniczyło 18 osób z terenu gminy, a w CIS brało udział 6 mieszkańców.

Institutionalny system pomocy i wsparcia mieszkańców Gminy Sierakowice tworzą również instytucje powiatowe, takie jak Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach, Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kartuzach oraz Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach.

2.4.2. Skala i główne powody udzielania pomocy społecznej

W latach 2017-2019 w Gminie Sierakowice liczba rodzin i osób korzystających ze wsparcia utrzymuje się na dość zbliżonym poziomie. W 2019 roku świadczenie z pomocy społecznej przyznano 918 osobom z 525 rodzin, w których funkcjonowało 1 838 osób. W porównaniu do 2017 roku liczba osób, które otrzymały świadczenia wzrosła o 76 (o 9,0%), liczba rodzin zwiększyła się o 11 (o 2,1%), natomiast liczba osób w rodzinach wzrosła o 95 (o 5,5%). W omawianej perspektywie czasowej zwiększyła się również liczba osób, korzystających długotrwale z pomocy społecznej – podczas gdy w 2017 roku kształtowała się na poziomie 394, tj. 46,8% wszystkich osób, którym przyznano świadczenie, w 2019 roku były to 463 osoby, które stanowiły 50,4% w strukturze świadczeniobiorców.

Tabela 6. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w Gminie Sierakowice w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	842	848	918
- liczba rodzin	514	475	525
- liczba osób w rodzinach	1 743	1 618	1 838

Liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej	394	476	463
Liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne	372	284	274
- liczba rodzin	359	271	262
- liczba osób w rodzinach	1 004	650	584
Liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne	492	589	662
- liczba rodzin	233	284	325
- liczba osób w rodzinach	1 031	1 242	1 480

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GOPS.

Świadczenia przyznawane z pomocy społecznej mogą mieć charakter pieniężny lub niepieniężny. Do pierwszej kategorii zalicza się zasiłki: stały, okresowy i celowy. Świadczenia o charakterze niepieniężnym to m.in. praca socjalna, interwencja kryzysowa, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, ośrodkach wsparcia i rodzinnych domach pomocy; specjalistyczne usługi opiekuńcze; mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej oraz pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy i odpowiadać celom i możliwościom pomocy społecznej.

Struktura świadczeń przyznawanych przez GOPS w Sierakowicach wskazuje na przewagę liczby osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych. W 2019 roku otrzymywały je 662 osoby z 325 rodzin, w których funkcjonowało 1 480 osób. W ich ramach 664 osoby (w tym 663 dzieci) otrzymało posiłek w ramach Programu „Posiłek w szkole i domu”, 9 osobom udzielono schronienia, 1 osobie sprawiono pogrzeb, a w przypadku 11 osób gmina poniosła odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej.

Świadczenia pieniężne w 2019 roku otrzymały 274 osoby z 262 rodzin, w których funkcjonowały 584 osoby. Najwięcej osób otrzymywały zasiłki celowe - ich liczba w 2019 roku wyniosła 214, co oznacza spadek w porównaniu do 2017 roku o 18 osób (o 7,8%). W przypadku 140 osób był to zasiłek przyznawany w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”.

Tabela 7. Liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne w formie zasiłków w Gminie Sierakowice w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Zasiłek stały	93	80	85
- dla osoby samotnie gospodarującej	70	66	69
- dla osoby w rodzinie	23	16	18
Zasiłek okresowy	41	42	34
- z tytułu bezrobocia	14	16	15
- z tytułu długotrwałej choroby	13	17	16
- z tytułu niepełnosprawności	12	6	3
Zasiłek celowy	232	230	214

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GOPS.

W drugiej kolejności należy wskazać zasiłki stałe, które w 2019 roku przyznano 85 osobom. Większość z nich to osoby samotnie gospodarujące, które w liczbie 69 stanowiły 81,2% osób otrzymujących zasiłek stały, natomiast pozostałe 18 osób funkcjonowało w rodzinie. Liczba osób otrzymujących zasiłek stały w latach 2017-2019 zmniejszyła się o 8, tj. o 8,6%. Na

trzecim miejscu jest zasiłek okresowy, który w 2019 roku otrzymały 34 osoby, czyli o 7 osób (o 17,1%) mniej niż w 2017 roku. Najwięcej osób pobierało go z powodu długotrwałej choroby (16 osób; 47,1%), z powodu bezrobocia otrzymywało je 15 osób (44,1%), a ze względu na niepełnosprawność – 3 mieszkańców (8,8%).

Zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, pomoc ta udzielana jest osobom i rodzinom w szczególności z następujących powodów: ubóstwo; sieroctwo; bezdomność; bezrobocie; długotrwała lub ciężka choroba; niepełnosprawność; przemoc w rodzinie; potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi; potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy w związku z tymi okolicznościami; trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; alkoholizm lub narkomania; zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa oraz klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Tabela 8. Powody przyznawania pomocy społecznej w Gminie Sierakowice w latach 2017–2019

Wyszczególnienie	2017		2018		2019	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	302	1 061	295	1 040	311	1 114
Sieroctwo	0	0	2	2	2	9
Bezdomność	11	11	17	17	16	16
Potrzeba ochrony macierzyństwa	132	763	158	896	179	1 026
- w tym wielodzietność	132	763	154	879	178	1 021
Bezrobocie	78	271	58	177	67	215
Niepełnosprawność	248	667	241	644	375	1 169
Długotrwała lub ciężka choroba	291	846	301	849	383	1 213
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	54	239	29	101	29	126
- w tym rodziny niepełne	32	122	15	49	18	71
- w tym rodziny wielodzietne	8	52	12	67	11	62
Przemoc w rodzinie	14	53	15	57	9	32
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	50	104	47	119	39	94
Narkomania	1	1	1	1	2	2
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	1	1	3	4
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	42	150	7	22	4	12
Sytuacja kryzysowa	2	7	1	3	1	4
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	145	521	0	0	0	0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GOPS.

Wśród głównych powodów udzielania pomocy społecznej przez GOPS w Sierakowicach w 2019 roku należy wskazać następujące:

- długotrwała lub ciężka choroba – 383 rodziny (1 213 osób w rodzinach);
- niepełnosprawność – 375 rodzin (1 169 osób);
- ubóstwo – 311 rodzin (1 114 osób);
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 179 rodzin (1 026 osób), w tym wielodzietność – 178 rodzin (1 021 osób);
- bezrobocie – 67 rodzin (215 osób).

Pozostałe powody udzielania świadczeń pomocy społecznej w gminie występowały rzadziej lub wcale. W 2019 roku 29 rodzin (126 osób) otrzymało wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego – wśród nich było 18 rodzin niepełnych i 11 wielodzietnych; 39 rodzin (94 osoby) wsparto ze względu na alkoholizm, 16 rodzin (16 osób) z powodu bezdomności, 9 rodzin (32 osoby) z powodu przemocy w rodzinie, 2 rodziny (9 osób) z powodu sieroctwa, 4 rodziny (12 osób) z powodu zdarzeń losowych, 3 rodziny (4 osoby) ze względu na trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego, 2 osoby z powodu narkomanii oraz 1 czteroosobową rodzinę z powodu sytuacji kryzysowej. Warto jednak mieć na uwadze, że statystyki pomocy społecznej nie zawsze odzwierciedlają skalę problemów, które uznawane są za powód do wstydu, które mogą być długo nieuświadomione i niezauważone. Z tego względu dysfunkcje, takie jak uzależnienia czy przemoc, mogą kryć się pod innymi dysfunkcjami i trudnościami, do których łatwiej się przyznać, takimi jak bezrobocie czy niepełnosprawność.

2.5. Edukacja i wychowanie

Zgodnie z art. 7 pkt 8 ustawy o samorządzie gminnym, do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie edukacji. Zadania oświatowe wynikają ponadto z postanowień ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz z ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela. Realizując zadania ustawowe Gmina Sierakowice prowadzi następujące placówki:

- 1) Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Gowidlinie,
- 2) Szkoła Podstawowa w Jelonku,
- 3) Szkoła Podstawowa w Kamienicy Królewskiej,
- 4) Szkoła Podstawowa im. Ks. Anastazego Sadowskiego w Lisich Jamach,
- 5) Szkoła Podstawowa w Łyśniewie Sierakowickim,
- 6) Szkoła Podstawowa w Mojuszu z Punktem Przedszkolnym,
- 7) Szkoła Podstawowa im. Ks. Bernarda Sychty w Puzdrowie,
- 8) Szkoła Podstawowa nr 1 im. Floriana Ceynowy w Sierakowicach,
- 9) Szkoła Podstawowa w Tuchlinie,
- 10) Szkoła Podstawowa im. Rodzimych Bohaterów II Wojny Światowej w Załakowie,
- 11) Szkoła Podstawowa nr 2 im. Józefa Piłsudskiego w Sierakowicach,
- 12) Samorządowe Przedszkole w Sierakowicach,
- 13) Przedszkole Nr 2 „Zielony Wiatraczek” w Sierakowicach,
- 14) Szkoła Branżowa I stopnia w Sierakowicach.

W szkołach podstawowych Gminy Sierakowice według stanu na 30 września 2019 roku uczyło się 2 362 uczniów; w przedszkolach oraz oddziałach przedszkolnych i oddziałach „0” przy szkołach podstawowych – 1 018 dzieci, natomiast w szkole branżowej 212 uczniów. Warto tu nadmienić, że w szkołach prowadzonych przez gminę w roku szkolnym 2019/2020 834 uczniów uczyło się języka kaszubskiego.

Ofertę edukacyjną rozszerzają następujące placówki niepubliczne:

- 1) Przedszkole „Nibylandia” w Sierakowicach,
- 2) Przedszkole w Szopie,
- 3) Przedszkole w Gowidlinie „Chatka Puchatka”,
- 4) Zespół Szkolno-Przedszkolny „Mała Szkoła” w Szopie – szkoła podstawowa,
- 5) Niepubliczny żłobek „Skrzatek”,
- 6) Opiekunowie dzienni – „Mali Einstein”.

Na terenie gminy funkcjonuje również Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym „Koło” w Sierakowicach oraz Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Szklanej prowadzony przez Fundację Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Uśmiech Dziecka”.

W ramach zadań realizowanych w obszarze edukacji dzieciom i młodzieży z najuboższych rodzin gmina zapewnia m.in. stypendia o charakterze socjalnym. W 2019 roku udzielono 723 takie stypendia, na łączną kwotę 123 488,00 zł. Ponadto w ramach realizacji założeń Lokalnego Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży z terenu Gminy Sierakowice uzdolnionej młodzieży udzielono 111 stypendiów naukowych oraz 11 stypendiów sportowych, na kwotę 183 680,00 zł. Zgodnie z „Planem Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Gminy Sierakowice na lata 2016–2026” organizowane są dowozy i odwozy transportem publicznym uczniów szkół publicznych wraz z opiekunami zapewniającymi bezpieczeństwo uczniów w trakcie transportu. Z transportu publicznego mogą korzystać również osoby dorosłe.

2.6. Kultura, kultura fizyczna i sport

Kulturę można określić jako całościowy dorobek duchowego i materialnego społeczeństwa. Dostęp do niej i korzystanie z jej dóbr związane jest z realizacją potrzeb wyższego rzędu i zaspokajane w dużej mierze przez instytucje.

Na rzecz zaspokajania potrzeb kulturalnych lokalnej społeczności oraz edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży działa Gminny Ośrodek Kultury w Sierakowicach. W ramach Programu Edukacji Kulturalnej w 2019 roku prowadził stałe sekcje m.in. nauki gry na gitarze, skrzypcach, pianinie, akordeonie i kontrabasie, a także sekcję gry na rogu myśliwskim oraz zajęcia taneczne dla dzieci i dorosłych. Ponadto funkcjonuje tu młodzieżowy zespół instrumentalno-wokalny The Pivnic Band, Kaszubski Zespół Pieśni i Tańca „Sierakowice” oraz Młodzieżowa Orkiestra Dęta Gminy Sierakowice. W ramach Stałej Ekspozycji Muzealnej Muzeum Ziemi Sierakowickiej odbywa się zwiedzanie, lekcje regionalne oraz warsztaty rękodzielnicze. Wśród wydarzeń kulturalnych zorganizowanych przez GOK w 2019 roku należy wymienić 25 koncertów, 14 seansów filmowych, 3 przeglądy artystyczne, 4 imprezy plenerowe o charakterze festynu, 30 warsztatów regionalnych i rękodzielniczych dla dzieci, 3 uroczystości rocznicowe i patriotyczne, 1 pokaz teatralny, Orszak Trzech Króli i Mikołajki.

Funkcjonuje tu również Biblioteka Publiczna Gminy Sierakowice z filią w Gowidlinie. W grudniu 2019 roku liczba czytelników wyniosła tu 1 475 osób, liczba wypożyczeń książek 20 451, a liczba odwiedzin czytelników 16 002. Biblioteka prowadziła również działalność na rzecz upowszechniania czytelnictwa wśród społeczności lokalnej, poprzez zajęcia edukacyjno-kulturalne dla uczniów i przedszkolaków, zajęcia czytelnicze oraz spotkania dla dorosłych.

Zadania w zakresie sportu i ruchowej aktywizacji mieszkańców realizowane są przez koordynatora ds. sportu, przy wykorzystaniu infrastruktury gminnej, w szczególności kompleksu boisk sportowych o nawierzchni trawiastej, stadionów, boisk wielofunkcyjnych typu „Orlik”, siłowni zewnętrznych oraz skateparku. Organizowane są tu m.in. Igrzyska Młodzieży Szkolnej, Mistrzostwa Orlika w szóstkach piłkarskich, turniej tenisa ziemnego, Europejski Tydzień Sportu i Move week, a także zawody z ramienia Szkolnego Związku Sportowego.

2.7. Ochrona zdrowia

W zakresie ochrony zdrowia na terenie gminy funkcjonuje Kaszubskie Centrum Medyczne w Sierakowicach. Realizowane są tu świadczenia w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, w tym poradnia ogólna i dziecięca, medycyna szkolna, opieka pielęgniarki i położnej środowiskowo-rodzinnej oraz zabiegi pielęgniarstwa. Mieszkańcy mogą również wykonać tu podstawowe badania. Funkcjonuje tu także poradnia stomatologiczna oraz poradnie specjalistyczne: ginekologiczno-położnicza, okulistyczna, laryngologiczna, chirurgiczna, urazowo-ortopedyczna i neurologiczna.

Tabela 9. Świadczenia udzielone przez Kaszubskie Centrum Medyczne w Sierakowicach w latach 2018-2019

Wyszczególnienie	2018	2019
Liczba porad ogółem	275 698	261 645
Podstawowa opieka zdrowotna	170 162	159 022
Poradnia stomatologiczna	8 178	9 466
Poradnie specjalistyczne	27 901	25 352
Badania diagnostyczne	69 470	67 805

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE RAPORTU O STANIE GMINY ZA 2019 ROK.

W 2019 roku w Kaszubskim Centrum Medycznym mieszkańcom gminy udzielono 261 645 porad, czyli o 14 053 porady (o 5,1%) mniej niż w 2018 roku. W ramach podstawowej opieki zdrowotnej były to 159 022 porady, w poradniach specjalistycznych 25 352 porady, natomiast w poradni stomatologicznej 9 466 porad. W zakresie badań diagnostycznych udzielono 67 805 świadczeń.

2.8. Bezpieczeństwo publiczne

Stan bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Sierakowice powinien być analizowany w kontekście bezpieczeństwa w całym powiecie kartuskim. W 2019 roku funkcjonariusze policji stwierdzili 1 967 przestępstw w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, czyli o 71 mniej niż 2017 roku. Wśród nich największą część stanowiły przestępstwa o charakterze kryminalnym (1 403; 71,3%). W analizowanym okresie stwierdzono 1 081 przestępstw przeciwko mieniu (55%), 236 przestępstw przeciwko rodzinie i opiece (12%), 216 przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji (11%) oraz 200 przestępstw drogowych (10,2%). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2019 roku wynosił 64,4%, co oznacza jego spadek o 4,2 punktu w porównaniu do 2017

roku. Kształtuje się on również na nieco niższym poziomie niż w Polsce, gdzie w 2019 roku sięgnął 73,1%. Przepęstwa w powiecie kartuskim stanowią jedynie 0,2% wszystkich przępstw w kraju.

Tabela 10. Przepęstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w powiecie kartuskim w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Przepęstwa stwierdzone ogółem	1 896	1 842	1 967
- o charakterze kryminalnym	1 300	1 254	1 403
- o charakterze gospodarczym	276	254	291
- przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowe	228	275	200
- przeciwko życiu i zdrowiu	59	47	42
- przeciwko mieniu	906	819	1 081
- przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	86	73	92
- przeciwko rodzinie i opiece	118	261	236
- przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	258	292	216
Wskaźnik wykrywalności sprawców przępstw stwierdzonych przez Policję - ogółem	68,6	68,8	64,4

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS.

Zagrożenia bezpieczeństwa pożarowego w Gminie Sierakowice to przede wszystkim miejscowe zagrożenia, których w latach 2018-2019 odnotowano odpowiednio 185 i 161. Wśród nich najwięcej było miejscowych zagrożeń o charakterze lokalnym (84,5%). W 2019 roku odnotowano ponadto 61 pożarów, czyli o 3 więcej niż rok wcześniej. Były to głównie pożary małe (96,7%). Nie odnotowano w tym czasie klęsk żywiołowych. Możliwe zagrożenia bezpieczeństwa wiązały się natomiast z silnymi wiatrami, zdarzeniami w komunikacji oraz medycznymi.

Tabela 11. Zdarzenia według rodzaju w Gminie Sierakowice o w latach 2018-2019

Wyszczególnienie	2018	2019
Zdarzenia ogółem	248	226
- pożary	58	61
- miejscowe zagrożenia	185	161
Silne wiatry	19	25
Opady śniegu	0	0
Opady deszczu	30	5
W komunikacji	35	52
Medyczne	26	29

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS.

O stan bezpieczeństwa na terenie Gminy Sierakowice dbają przede wszystkim: Komenda Powiatowa Policji w Kartuzach i Komisariat Policji w Sierakowicach z dwoma dzielnicowymi obsługującymi rejon gminy, a także Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kartuzach. Należy tu ponadto wskazać Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną,

Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Kartuzach, a także Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Kartuzach.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej istotną rolę odgrywają ochotnicze straże pożarne (OSP). Na terenie Gminy Sierakowice funkcjonuje 5 jednostek OSP – w Kamienicy Królewskiej, Tuchlinie, Mojuszu, Gowidlinie i Sierakowicach.

2.9. Aktywność mieszkańców

Zaangażowanie społeczne może przyjmować różnorodne formy – od pomocy sąsiedzkiej i dbałości o czystość najbliższego otoczenia, poprzez działalność w grupach nieformalnych, wolontariat, udział w wyborach i referendach, aż po aktywność w kreowaniu lokalnych polityk publicznych, wyrażającą się np. w inicjowaniu i udziale w konsultacjach społecznych.

Pod względem rozwoju lokalnego, kluczowym obszarem aktywności społeczeństwa jest zaangażowanie w dobrowolną działalność w ramach organizacji pozarządowych, będących przestrzenią nabywania różnych doświadczeń i umiejętności społecznych³. W świetle danych Krajowego Rejestru Sądowego swoją siedzibę na terenie Gminy Sierakowice mają 24 podmioty⁴, nie licząc organizacji będących w stanie likwidacji. Zgodnie z KRS są to:

- 1) Fundacja Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Uśmiech Dziecka”,
- 2) Klub Sportowy „BAT”,
- 3) Gminny Klub Sportowy „Sierakowice”,
- 4) Ochotnicza Straż Pożarna w Kamienicy Królewskiej,
- 5) Ochotnicza Straż Pożarna w Sierakowicach,
- 6) Ochotnicza Straż Pożarna w Gowidlinie,
- 7) Ochotnicza Straż Pożarna w Tuchlinie,
- 8) Ochotnicza Straż Pożarna w Mojuszu,
- 9) Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Paczewie,
- 10) Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich „Marzebionci” w Długim Krzu,
- 11) Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Kamienicy Królewskiej,
- 12) Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Gowidlinie „Jezioranki”,
- 13) Kółko Rolnicze Długi Kierz,
- 14) Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Sołectwa Bącka Huta,
- 15) Towarzystwo Przyjaciół Gminy Sierakowice,
- 16) Stowarzyszenie „DISCANTUS”,
- 17) Stowarzyszenie Kaszubskich Motocyklistów „CZARTY”,
- 18) Towarzystwo Przyjaciół Ucznia „HORYZONT” przy Szkole Podstawowej nr 2 w Sierakowicach,
- 19) Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Sołectwa Mojusz,
- 20) Kaszubskie Stowarzyszenie Navigator,
- 21) Stowarzyszenie Bandonia w Tuchlinie,
- 22) Stowarzyszenie Rolnik,
- 23) Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Sołectwa Długi Kierz,
- 24) Fundacja „Zdolni tworzą”.

³ Sułek, A. (2013). Stan społeczeństwa obywatelskiego. Doświadczenie, działania dla społeczności i kompetencje obywatelskie. Diagnoza Społeczna 2013 Warunki i Jakość Życia Polaków - Raport.

⁴ <https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu?t:lb=t stan na 16 lutego 2021 r.>

W Gminie Sierakowice działają również Uczniowski Klub Sportowy „Lis” Sierakowice, Ludowy Uczniowski Klub Sportowy PANDA, Uczniowski Klub Sportowy Wiking, FC Gowidlino, Stowarzyszenie Zwykłe KS Kamienica, Stowarzyszenie Gminny Klub Sportów Wodnych KILWATER oraz Stowarzyszenie Kamienicki Młyn. Siedzibę na terenie gminy ma także Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym „Koło” w Sierakowicach, które prowadzi tu Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy, a także Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym SPON w Sopocie filia w Sierakowicach.

Wskazane organizacje reprezentują różne obszary życia społecznego, w tym m.in. kulturę, bezpieczeństwo publiczne, pomoc społeczną, ochronę zdrowia, aktywizację społeczności i działają na rzecz szeroko rozumianego rozwój społecznego. Warto jednak wskazać, że siedziba organizacji nie warunkuje jej działalności na rzecz mieszkańców gminy. Część organizacji wymienionych na powyższej liście działa na innym obszarze, jak również są organizacje mające siedzibę poza gminą, jednak podejmują z nią aktywną współpracę.

Gmina Sierakowice współpracuje z organizacjami pozarządowymi na podstawie rocznych programów współpracy. W 2019 roku przyznano 30 organizacjom dotacje w łącznej wysokości 671 870,00 zł na realizację 32 zadań z zakresu 1) kultury fizycznej, sportu i rekreacji; 2) nauki, edukacji, oświaty i wychowania; 3) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym oraz 4) kultury i sztuki regionalnej. W porównaniu do 2017 roku wartość dotacji przekazanych organizacjom przez Gminę Sierakowice była większa o 87 307,26 zł.

Jednym z przejawów aktywności społecznej jest wolontariat, realizowany przez mieszkańców we własnym zakresie w ramach np. zaangażowania w działalność organizacji pozarządowych, a także poprzez Program Działalności Wolontariatu przy GOPS w Sierakowicach, który został przyjęty Zarządzeniem Nr 15/2012 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sierakowicach z dnia 29 czerwca 2012 roku. Głównym założeniem programu jest pozyskanie wolontariuszy w celu zwiększenia zakresu działalności pomocowej, zwłaszcza poza normowanym czasem pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wśród celów szczegółowych wskazano stworzenie oferty pomocy dla osób i rodzin bez względu na ich dochód, stworzenie alternatywy spędzania wolnego czasu dla mieszkańców Gminy Sierakowice, a przy tym możliwość podnoszenia kwalifikacji oraz zdobycia cennego doświadczenia, zwiększenie świadomości młodych ludzi w zakresie możliwości pomocy i satysfakcji z niej płynącej (kształtowanie pozytywnej postawy) oraz angażowanie bezrobotnych klientów GOPS w działania na rzecz gminy i jej mieszkańców poprzez działania wolontarystyczne.

W 2019 roku liczba zadeklarowanych do pomocy wolontariuszy wyniosła 46 z czego 23 osoby działały na podstawie porozumienia o współpracy wolontariackiej. Wolontariusze wspierają realizację projektów socjalnych, uczestniczą w przygotowywaniu różnych akcji i wydarzeń, takich jak Dzień Seniora w Sierakowicach, Mikołajki czy „Karteluska do serduszka”.

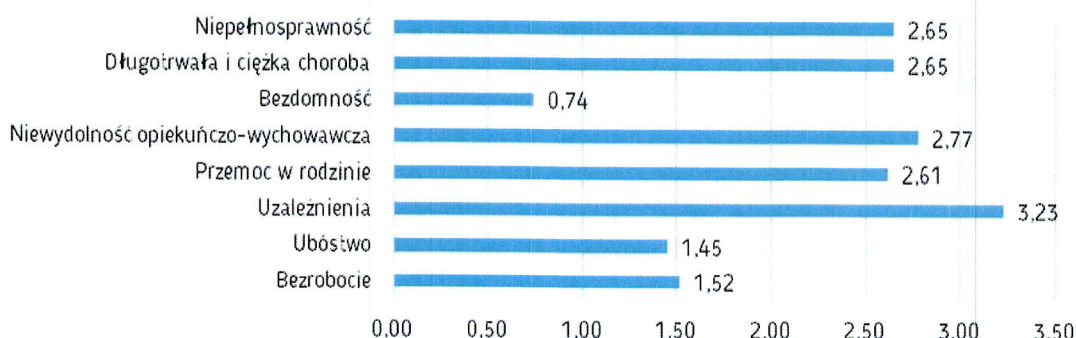
2.10. Rozwój społeczny gminy z perspektywy lokalnych liderów

Lokalni liderzy, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym pozytywnie oceniają warunki i jakość życia mieszkańców Gminy Sierakowice. Spośród 31 respondentów, aż 27 wskazało, że warunki życia są tu dobre lub bardzo dobre, natomiast 28 osób twierdzi, że jakość życia w gminie w ostatnich pięciu latach wzrosła.

Badani zostali poproszeni o ocenę stopnia nasilenia problemów społecznych na skali od 0 do 5, gdzie 0 oznaczało, że „problem nie występuje”, a 5 – „problem jest bardzo poważny”. W świetle ich odpowiedzi najpoważniejszym z ocenianych problemów są uzależnienia, dla których średnia

ocen wyniosła 3,23, a w drugiej kolejności niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, którą oceniono na 2,77.

Wykres 4. Skala występowania problemów społecznych w Gminie Sierakowice

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE BADAŃ ANKIETOWYCH .

Na trzecim miejscu wskazano niepełnosprawność oraz długotrwałą i ciężką chorobę, dla których średnia wyniosła 2,65, następnie przemoc w rodzinie (2,61), bezrobocie (1,52), ubóstwo (1,45) oraz bezdomność (0,74).

W opinii respondentów najtrudniej w gminie żyje się mieszkańcom i rodzinom dotkniętym problemem uzależnienia, na co wskazało 71,0%, a w drugiej kolejności osobom z niepełnosprawnościami i chorującym (64,5%) oraz osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej (64,5%). W dalszej kolejności wskazano osoby starsze (45,2%), osoby i rodziny dotknięte problemem ubóstwa (19,4%) oraz samotnych rodziców (12,9%). Po dwie osoby odpowiedziały, że najtrudniej funkcjonuje się dzieciom i młodzieży oraz osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem i również 2 osoby uważają, że takich grup w gminie nie ma.

Tabela 12. Osoby i grupy, którym najtrudniej żyje się w Gminie Sierakowice

Wyszczególnienie	Liczba	%
Osoby/rodziny dotknięte problemem uzależnienia	22	71,0%
Osoby z niepełnosprawnościami i chorujące, w tym psychicznie	20	64,5%
Osoby/rodziny dotknięte problemem przemocy domowej	20	64,5%
Osoby starsze	14	45,2%
Osoby/rodziny ubogie	6	19,4%
Samotne matki/samotni ojcowie	4	12,9%
Dzieci i młodzież	2	6,5%
Osoby/rodziny dotknięte bezrobociem	2	6,5%
Nie ma takich grup	2	6,5%
Rodziny wielodzietne	0	0,0%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE BADAŃ ANKIETOWYCH .

Rodziny mieszkające w gminie, w opinii respondentów, najczęściej doświadczają problemu uzależnienia członka rodziny – tak stwierdziło 80,6% wypełniających ankietę. Dalej wskazano chorobę i problemy zdrowotne oraz trudności wychowawcze i konflikty z dzieckiem (po 61,3%), konflikty rodzinne i małżeńskie (51,6%), zadłużenie rodziny (38,7%), niepełnosprawność oraz niewielkie zarobki/niską emeryturę lub rentę (po 35,5%), przemoc domową (25,8%) i brak stałego zatrudnienia (3,2%).

Tabela 13. Problemy i trudności życiowe najczęściej doświadczane przez rodziny w Gminie Sierakowice

Wyszczególnienie	Liczba	%
Uzależnienie członka rodziny	25	80,6%
Choroba, problemy zdrowotne	19	61,3%
Trudności wychowawcze i konflikty z dzieckiem	19	61,3%
Konflikty rodzinne/małżeńskie	16	51,6%
Zadłużenie rodziny (kredyty, pożyczki)	12	38,7%
Niepełnosprawność członka rodziny	11	35,5%
Niewielkie zarobki/niska emerytura bądź renta	11	35,5%
Przemoc domowa	8	25,8%
Brak stałego zatrudnienia	1	3,2%
Brak pieniędzy na bieżące wydatki	0	0,0%
Złe warunki mieszkaniowe	0	0,0%
Konflikty z prawem członka rodziny	0	0,0%
Rodziny w Gminie nie doświadczają problemów/trudności życiowych	0	0,0%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE BADAŃ ANKIETOWYCH .

W wynikach przeprowadzonych badań dość wyraźnie na pierwsze miejsce wśród problemów i trudności życiowych wysuwa się uzależnienie. Jest to dysfunkcja, której nierzadko nie widać w statystykach, a która mocno wpływa na funkcjonowanie osób i całych rodzin. Z tego względu ważne są kompleksowe działania ukierunkowane na wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych, rozwój infrastruktury wsparcia, zwiększenie dostępu do pomocy terapeutycznej i grup wsparcia.

Respondenci zostali zapytani również o sytuację osób starszych i niepełnosprawnych w gminie. W ich opinii barierami doświadczanymi przez osoby starsze w codziennym funkcjonowaniu najczęściej są choroby, na które wskazało 64,5% badanych, a następnie samotność i brak poczucia bycia potrzebnym (po 51,6%), niewystarczająca oferta aktywności (45,2%), brak opieki ze strony rodziny (41,9%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych i trudności finansowe (po 38,7%), a także niepełnosprawność (32,3%).

Tabela 14. Bariery doświadczane przez osoby starsze w Gminie Sierakowice

Wyszczególnienie	Liczba	%
Choroby	20	64,5%
Samotność	16	51,6%
Brak poczucia bycia potrzebnym	16	51,6%
Niewystarczająca oferta aktywności (np. edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej)	14	45,2%
Brak opieki ze strony rodziny	13	41,9%
Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych	12	38,7%
Trudności finansowe	12	38,7%
Niepełnosprawność	10	32,3%
Utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu	7	22,6%
Bariery architektoniczne	6	19,4%
Nie doświadczają żadnych problemów	0	0,0%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE BADAŃ ANKIETOWYCH .

W przypadku osób niepełnosprawnych, w opinii lokalnych liderów na pierwszy plan wysuwa się utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (64,5%), a następnie utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu (51,6%), bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych i trudności finansowe (po 41,9%), a także samotność (32,3%).

Tabela 15. Bariery doświadczane przez osoby niepełnosprawne w Gminie Sierakowice

Wyszczególnienie	Liczba	%
Utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych	20	64,5%
Utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu	16	51,6%
Bariery architektoniczne	13	41,9%
Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych	13	41,9%
Trudności finansowe	13	41,9%
Samotność	10	32,3%
Poczucie odizolowania od społeczeństwa	6	19,4%
Brak pracy	6	19,4%
Brak akceptacji w środowisku lokalnym	3	9,7%
Utrudniony dostęp do edukacji	0	0,0%
Nie doświadczają żadnych barier	0	0,0%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE BADAŃANKIETOWYCH .

Sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych jest związana z jednej strony z czynnikami, które charakteryzują te osoby, takimi jak choroby i problemy zdrowotne czy ograniczenie sprawności, a z drugiej strony z determinantami płynącymi z ich otoczenia, w tym barierami komunikacyjnymi, architektonicznymi czy brakiem akceptacji w środowisku lokalnym. Istotne utrudnienie stanowią także trudności finansowe, związane z niską emeryturą lub rentą przy jednoczesnej ograniczonej ofercie wsparcia bezpłatnego.

Wśród czynników, które lokalni liderzy wymienili jako istotne w kontekście planowania strategicznego w zakresie rozwoju społecznego, należy wskazać:

- roszczeniowość niektórych środowisk, wyrażająca się m.in. w niechęci do aktywizacji i zmiany sytuacji, dziedziczości postawy biernej i oczekującej wsparcia oraz w braku zaangażowania i motywacji;
- zagrożenie uzależnieniami nie tylko od substancji psychoaktywnych, ale również behawioralnymi, w szczególności związanymi z rozwojem nowych technologii;
- zagrożenia płynące z powszechnej dostępności internetu, wiążące się z anonimowością w sieci, większą łatwością w nawiązywaniu kontaktów z innymi ludźmi, przejawami hejtu, które w konsekwencji mogą prowadzić do zagrożenia bezpieczeństwa, depresji, a nawet samobójstw wśród dzieci i nastolatków;
- rozluźnienie więzi rodzinnych, związane np. z wyjazdem lub zmianą miejsca zamieszkania ludzi młodych, powierzchowną relacją z rodzicem i ograniczeniem kontaktów bezpośrednich, co w konsekwencji zwiększa rolę aktywizacji osób starszych i konieczność organizowania usług opiekuńczych;
- dużą liczbę ludności napływowej, w szczególności osób, które mają niski poziom kompetencji społecznych oraz niewielkie aspiracje życiowe;
- konieczny jest rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej i interdyscyplinarnej w zakresie diagnozowania i rozwiązywania problemów społecznych;
- w kontekście aktywizacji i integracji mieszkańców ważne jest przełamywanie barier komunikacyjnych związanych z jednej strony z brakiem połączeń, a z drugiej z trudnościami osób starszych, niepełnosprawnych i innych o ograniczonej sprawności w korzystaniu z dostępu do środków transportu;

- istotne jest rozwijanie usług społecznych w zakresie wsparcia rodzin, osób starszych, osób niepełnosprawnych oraz osób dotkniętych problemem przemocy i uzależnień.

Powyższe czynniki zostały wzięte pod uwagę przy planowaniu celów i kierunków działań w ramach lokalnej polityki społecznej na lata 2021-2027.

3. Główne wyzwania strategiczne

Wyzwania strategiczne to główne problemy, potrzeby oraz zjawiska, które w istotny sposób determinują kształt i priorytety lokalnej polityki społecznej. Zostały one określone na podstawie przeprowadzonej diagnozy sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy, uwzględniającej również zasoby instytucjonalne i organizacyjne gminy.

3.1. Sytuacja osób niepełnosprawnych, chorujących i starszych

Zdrowie stanowi jeden z podstawowych czynników, wpływających na jakość życia rodzin i poszczególnych osób. W świetle definicji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) jest bowiem ono nie tylko całkowitym brakiem choroby czy niepełnosprawności, ale także stanem pełnego, fizycznego, umysłowego oraz społecznego dobrostanu, tj. dobrego samopoczucia. Tymczasem, wśród głównych powodów ubiegania się mieszkańców Gminy Sierakowice o świadczenia z pomocy społecznej są dwa bezpośrednio związane ze zdrowiem. W 2019 roku ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w gminie korzystały 383 rodziny, w których funkcjonowało 1 213 osób, natomiast z powodu niepełnosprawności – 375 rodzin (1 169 osób). W porównaniu do 2017 roku liczba rodzin otrzymujących wsparcie z powodu długotrwałej choroby wzrosła o 92, natomiast liczba rodzin wspieranych z powodu niepełnosprawności zwiększyła się o 127. Problemy zdrowotne mogą być jedną z przyczyn ubóstwa i innych problemów osób i rodzin. Zaburzają bowiem ich prawidłowe funkcjonowanie w wielu aspektach, niejednokrotnie przyczyniając się do obniżenia jakości życia i wystąpienia trudnych sytuacji, takich jak utrata pracy, niemożność podjęcia zatrudnienia, trudności finansowe i zadłużenie, wynikające z wysokich kosztów leczenia przy niskich dochodach lub ich braku, uzależnienia, konflikty w rodzinie, a także inne problemy zdrowotne takie jak np. depresja.

Podobnie może wyglądać sytuacja w przypadku niepełnosprawności, która w świetle definicji WHO, oznacza „ograniczenie lub brak zdolności do wykonywania czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikające z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu”⁵. W polskim ustawodawstwie, niepełnosprawność została zdefiniowana jako trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy⁶. Niepełnosprawność może wiązać się z obniżoną sprawnością ruchową, sensoryczną (zmysłową), intelektualną, psychofizyczną, komunikowania się oraz funkcjonowania w społeczeństwie. Jej przyczynami mogą być przewlekłe choroby, wady wrodzone, przebyte urazy i wypadki, a także obniżanie się sprawności fizycznej i umysłowej wraz ze starzeniem się organizmu. Może zatem wystąpić w różnym okresie życia oraz mieć różny stopień.

Niepełnosprawność i przewlekłe choroby nierzadko związane są ze starością. Faktyczna sytuacja życiowa osób starszych jest mocno zróżnicowana, niemniej jednak czynniki takie jak podeszły wiek, osłabiona zdrowotność czy obniżona sprawność organizmu, z którymi wiąże się jakiś deficyt zdolności wrodzonych lub nabytych, stanowią przyczynek do marginalizacji i izolacji społecznej. Częściowe lub całkowite ograniczenie zdolności danej osoby do samodzielnej egzystencji (w wymiarze indywidualnym i społecznym) stanowi bowiem poważną

⁵ Cyt. za <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/niepelnosprawnosc;3947453.html>

⁶ Art. 2 pkt 10 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

barierę w wypełnianiu podstawowych ról w środowisku rodzinnym, miejscu zamieszkania czy pracy.

W 2019 roku świadczenia z pomocy społecznej otrzymywało 97 osób w wieku poprodukcyjnym, które stanowiły 10,6% ogółu świadczeniobiorców. Pomocą społeczną objętych było 67 rodzin emerytów i rencistów, w których funkcjonowało 81 osób. Jednym z podstawowych zadań gminy w zakresie wsparcia osób i rodzin, które doświadczają problemu niepełnosprawności oraz ciężkiej i/lub przewlekłej choroby, są usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze. Mogą one zostać przyznane osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi przyznawane są także osobom pozostającym w rodzinach, gdy rodzina nie jest sama w stanie zaspokoić potrzeb w zakresie opieki. W 2019 roku pomoc w postaci usług opiekuńczych otrzymywało 31 osób, czyli o 4 osoby więcej niż w 2017 roku. Wśród nich było 19 kobiet i 12 mężczyzn w wieku od 43 do 95 lat. Pomoc w formie usług opiekuńczych udzielana była w wymiarze dostosowanym do potrzeb każdego podopiecznego, od 2 do 8 godzin dziennie. Ogółem w ciągu roku zrealizowano 20 605 godzin usług. Ponadto ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi korzystało 3 dzieci i młodzieży w wieku 6, 10 i 17 lat.

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. W 2019 roku dotyczyło to 11 mieszkańców gminy, którzy przebywali w siedmiu DPS-ach, tj. w Kobysewie (3 osoby), w Stawiskach (1), w Stegnie (1), w Łosienicach (2), w Lęborku (1), w Stężycy (2) oraz w Strzebielinku (1).

Bardzo ważnym aspektem wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin jest realizacja usług opieki wytchnieniowej. W 2019 roku Gmina Sierakowice realizowała Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Opieka wytchnieniowa”, skierowany do dzieci i osób niepełnosprawnych, których członkowie rodzin lub opiekunowie wymagali wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami. Świadczenie usług opieki wytchnieniowej realizowane było w formie dziennego pobytu w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Usługami objęto 4 osoby niepełnosprawne w stopniu znacznym i na ich rzecz zrealizowano łącznie 720 godzin usług. Najstarsza podopieczna miała 91 lat, a najmłodszy 22 lata.

W zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych i przewlekle chorujących, GOPS w Sierakowicach realizuje pomoc w formie wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego. W 2019 roku ze sprzętu skorzystało 227 osób.

Oprócz wsparcia w codziennym funkcjonowaniu należy również mieć na uwadze potrzebę zmiany postrzegania roli seniorów w społeczeństwie. Osoby w wieku od 60 lat wzywać to nie tylko osoby wymagające pomocy, ale także osoby, które mogą jeszcze pracować, działać społecznie, pomagać innym, uczyć się i rozwijać. Mają też potencjał zbudowany na latach doświadczeń i pracy, który należy diagnozować i zagospodarowywać dla dobra wspólnego. Z racji tego, że w najbliższych latach osób w starszych grupach wiekowych będzie przybywać, już teraz można mówić nie tylko o społeczeństwie starzejącym się, ale o społeczeństwie różnego wieku, czyli takim, w którym każda grupa wiekowa ma zadania do spełnienia. Jest to szczególnie ważne także w opinii lokalnych liderów, którzy zwrócili uwagę na to, że samotność i poczucie izolacji to jedno z głównych problemów osób starszych w gminie. Podobnie sytuacja

wygląda w przypadku osób niepełnosprawnych – część z nich wymaga wsparcia w postaci umożliwienia im korzystania z usług społecznych lub pomocy w znalezieniu zatrudnienia.

3.2. Ubóstwo, bierność zawodowa i bezrobocie

Ubóstwo jest zjawiskiem społecznym polegającym na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny⁷. Może ono być mierzone zarówno w sposób absolutny, co oznacza niewystarczające środki finansowe na zaspokojenie podstawowych potrzeb osoby lub rodziny, bądź w sposób relatywny, kiedy odzwierciedla nierówności społeczne i związane jest z porównaniem poziomu życia danej osoby czy rodziny do średniej w społeczeństwie.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że w 2018 roku została zahamowana tendencja spadkowa zasięgu ubóstwa ekonomicznego, szacowanego w oparciu o wydatki gospodarstw domowych. W porównaniu do 2017 roku wzrósł, z ok. 4 do 5%, zasięg ubóstwa skrajnego oraz, z ok. 13 do 14% ubóstwa relatywnego. Wyniki badania budżetów gospodarstw domowych wskazują, że zaobserwowany w 2018 roku wzrost zasięgu ubóstwa ekonomicznego miał miejsce przy jednoczesnej poprawie przeciętnej sytuacji dochodowej gospodarstw domowych. W tym czasie jednak zaobserwowano nieco wyższe wartości niektórych wskaźników zróżnicowania dochodów oraz nieznaczne obniżenie wartości realnych, uwzględniających wzrost cen, wydatków gospodarstw domowych. Zwiększenie zasięgu ubóstwa dotyczyło w większym stopniu mieszkańców wsi, głównie gospodarstw domowych utrzymujących się ze świadczeń społecznych innych niż emerytury i renty. Do czynników zwiększających zagrożenie ubóstwem należy ponadto zaliczyć niski poziom wykształcenia oraz obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym⁸.

Ubóstwo stanowi jeden z powodów przyznawania świadczeń z pomocy społecznej, przy czym musi ono współwystępować z innym powodem wskazanym w artykule 7 ustawy o pomocy społecznej. W 2019 roku ubóstwo stanowiło trzeci pod względem liczby świadczeniobiorców powód udzielania wsparcia mieszkańcom Gminy Sierakowice. Z tego tytułu świadczenia z pomocy społecznej otrzymało 311 rodzin, w których funkcjonowało 1 114 osób. W porównaniu do 2017 roku liczba rodzin zwiększyła się o 9, natomiast liczba osób w rodzinach wzrosła o 53. Wartości te utrzymują się na dość wysokim poziomie przez cały analizowany okres.

Jednym z przejawów ubóstwa jest bezdomność. Ze wsparcia GOPS z tego powodu corocznie w analizowanym okresie korzystało od 11 do 17 rodzin. Zadaniem gminy jest zapewnienie im tymczasowego schronienia przez przyznanie miejsca w noclegowni, schronisku bądź ogrzewalni dla osób bezdomnych. W 2019 roku na terenie gminy z problemem bezdomności borykało się 16 osób, w tym 6 osób posiadało orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a 2 osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności. Wśród nich 7 osób nie wyraziło zgody na udzielenie pomocy w formie schronienia, natomiast 9 osób bezdomnych przebywało w schroniskach dla bezdomnych: Schronisku dla Bezdomnych Mężczyzn w Kartuzach, Schronisku dla Osób Bezdomnych w Baninie, Specjalistycznym Schronisku dla Osób Bezdomnych w Kolbudach, Schronisku dla Bezdomnych w Borowym Młynie, Schronisku dla

⁷ <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/ubostwo;3990730.html>

⁸ *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2018 r.* Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2019, s. 1 i nast.

Bezdomnych w Nowym Stawie oraz w Domu dla Osób Bezdomnych i Najuboższych Pomorskiego Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR-MARKOT w Gdańsku.

Sytuację społeczną, rodzinną czy finansową osoby w istotny sposób warunkuje jej status na rynku pracy. Praca stanowi bowiem nie tylko źródło dochodu, ale także daje możliwość zapewnienia sobie i rodzinie godnego funkcjonowania, szansę na rozwój osobisty, spełnienie zawodowe oraz zachowanie kontaktów społecznych. Wyzwaniem dla służb społecznych jest obecnie dość powszechne zjawisko bierności zawodowej, spowodowanej postawą ukierunkowaną na korzystanie z transferów socjalnych, które w wystarczający sposób zaspokajają potrzeby rodzin. Grupa osób nieaktywnych zawodowo jest dość zróżnicowana. Są to m.in. osoby, które nie wykazują chęci do podjęcia pracy, pomimo iż są do niej całkowicie zdolne; osoby, które w wieku aktywności zawodowej nabyły uprawnienia rentowe i nie chcą wracać na rynek pracy; czy osoby, które widzą mniej korzyści w zatrudnieniu niż w pozostawaniu bez niego (np. trudności w zapewnieniu opieki nad dziećmi, dojazdy do pracy). Stan bierności zawodowej dotyczy nierzadko osób niepełnosprawnych, a także młodzieży, która nie weszła jeszcze na ścieżkę zawodową lub czasowo wycofała się z rynku pracy z powodu kontynuowania edukacji czy konieczności opieki nad dzieckiem.

Bezrobotnym natomiast, w świetle ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, określa się osobę m.in. niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu oraz zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania powiatowym urzędzie pracy. Definicja bezrobotnego wskazuje na zdolność i chęć do podjęcia zatrudnienia, choć w praktyce może to wyglądać nieco inaczej. Część osób rejestruje się w urzędzie pracy ze względu na potrzebę objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym, a nierzadko pracują w tzw. szarej strefie.

Przyczyn powstawania bezrobocia można upatrywać w różnych źródłach – do podstawowych zalicza się jednak trzy grupy czynników: 1) indywidualne; 2) koniunkturalne oraz 3) instytucjonalne. Pierwsze z wymienionych to czynniki stanowiące pochodną indywidualnych preferencji, a także związane z jego charakterystyką, czyli m.in. brak ofert pracy spełniających określone oczekiwania, chęć znalezienia pracy blisko miejsca zamieszkania, poziom wykształcenia, umiejętności czy sprawność fizyczna. Czynniki koniunkturalne wpływają bezpośrednio na wielkość popytu na pracę, a więc zapotrzebowania na pracowników zgłaszanego przez pracodawców. Można wśród nich wymienić np. kryzys gospodarczy czy wprowadzenie nowych technologii. Czynniki instytucjonalne to natomiast system pomocy osobom bezrobotnym, mechanizm płacy minimalnej, system podatkowy czy działalność związków zawodowych⁹.

Tabela 16. Wybrane kategorie bezrobotnych z Gminy Sierakowice w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Bezrobotni ogółem	225	205	198
Kobiety	151	153	148
Mężczyźni	74	52	50
Bezrobotni do 25 roku życia	62	67	67
Bezrobotni do 30 roku życia	111	103	100

⁹ *Bezrobocie – między diagnozą a działaniem*, red. naukowa dr J. Staręga-Piasek, Warszawa 2013, s. 15-16.

Bezrobotni powyżej 50 roku życia	47	39	29
Bezrobotni długotrwale	69	54	40

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS.

Z punktu widzenia wsparcia osób doświadczających bezrobocia kluczowe znaczenie mają czynniki indywidualne, które wpływają na zdolność i motywację do podjęcia zatrudnienia. Jednym z takich czynników jest płeć, na co wskazują rozmiary bezrobocia wśród mieszkańców. Kobiety stanowią bowiem większość (74,7%) osób z terenu gminy zarejestrowanych jako bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kartuzach. Może to być efekt m.in. kwalifikacji nieadekwatnych do potrzeb rynku pracy, przerw związanych z urodzeniem i wychowaniem dzieci czy stereotypów, w świetle których kobiety nie są chętnie zatrudniane z obawy o gorszą wydajność pracy czy większe ryzyko absencji ze względów rodzinnych.

Analiza cech socjodemograficznych bezrobotnych mieszkańców Gminy Sierakowice wskazuje na dość duży odsetek osób młodych. Bezrobotni do 30 roku życia w 2019 roku stanowili 50,5% ogółu bezrobotnych, podczas gdy bezrobotni powyżej 50 roku życia to 14,6% w strukturze. Bariery doświadczane przez osoby młode i osoby po pięćdziesiątym roku życia różnią się, jednak w istotny sposób warunkują ich aktywność zawodową. Osoby młode, w szczególności do 30 roku życia, nierzadko charakteryzują się niewielkim doświadczeniem zawodowym bądź wykształceniem nieadekwatnym do potrzeb rynku pracy, a przy tym mogą mieć zbyt wysokie oczekiwania względem wynagrodzenia. Sytuacja osób w wieku 50+ jest również dość skomplikowana. Mogą to być osoby dysponujące wieloletnim doświadczeniem zawodowym, ale przy tym mieć nieaktualne kwalifikacje; lub nie mieć doświadczenia w pracy w ogóle ze względu na wcześniejsze zajmowanie się domem i wychowaniem dzieci bądź podlegać stereotypom dotyczącym osób starszych na rynku pracy. Wszystko to może mieć wpływ na trudności w znalezieniu zatrudnienia i przedłużanie się czasu pozostawania bez pracy.

3.3. Funkcjonowanie rodzin z dziećmi

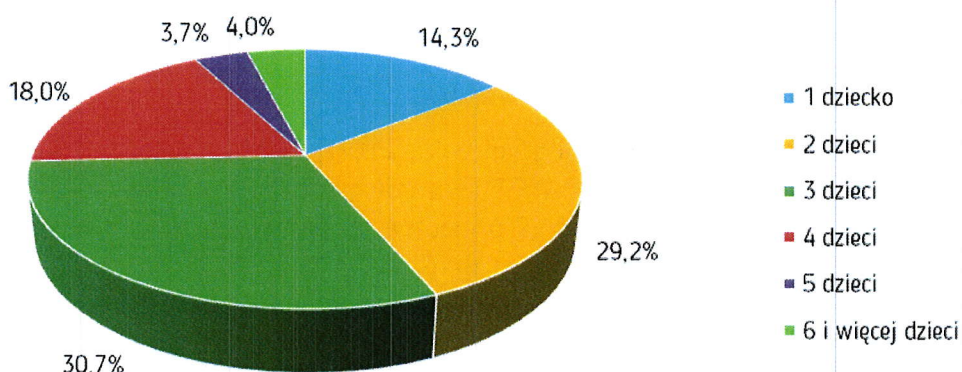
Rodzina jest podstawową i naturalną grupą społeczną, na której opiera się funkcjonowanie całego społeczeństwa. To w niej rodzą się i wychowują dzieci, a także są zaspokajane różnorodne potrzeby jej członków – zarówno te podstawowe (np. wyżywienie, ubranie, schronienie), jak i wyższego rzędu (akceptacja, miłość, szacunek, rozwój zainteresowań i zdolności). Rodzina wypełnia ważne funkcje, przede wszystkim materialno-ekonomiczną, opiekuńczą, wychowawczą i emocjonalno-ekspresyjną, zapewniając swoim członkom podstawy do życia i rozwoju, opiekę w przypadku osób niesamodzielnych, przygotowanie dzieci od prawidłowego wypełniania ról społecznych, a także realizację potrzeb psychologicznych zarówno w rodzinie, jak i poza nią.

Źródłem wykluczenia społecznego rodziny są bariery i trudności, które ujemnie wpływają na wypełnianie przez nią podstawowych funkcji, m.in. niska świadomość oraz niedobór kompetencji rodzicielskich, niezaradność życiowa rodziców, bezrobocie, ubóstwo materialne, rozpad więzi rodzinnych (często związany z migracją zarobkową), choroba psychiczna, łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych, zwłaszcza alkoholu i dopalaczy, uzależnienia, stosowanie przemocy fizycznej, psychicznej lub ekonomicznej wobec członków rodziny, a także negatywne wzorce w środowisku zamieszkania.

Wśród rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Sierakowice w 2019 roku, rodziny z dziećmi stanowiły ponad połowę (51,7%). W 322 takich rodzinach funkcjonowało 1 507 osób. Największy odsetek stanowiły rodziny z trojgiem dzieci (30,7%), a w drugiej kolejności z

dwojgiem (29,2%) i czworgiem dzieci (18,0%). Rodziny z jednym dzieckiem stanowiły 14,3% ogółu, a z pięciorgiem lub większą liczbą potomstwa 7,7%. W porównaniu do 2017 roku liczba rodzin z dziećmi obejmowanych wsparciem wzrosła o 2, tj. o 0,6%, natomiast liczba osób w tych rodzinach wzrosła o 16, tj. o 1,1%. W 2019 roku wsparciem obejmowano 61 rodzin niepełnych, w których żyło 189 osób. Były to przede wszystkim rodziny z jednym lub dwojgiem dzieci.

Wykres 5. Struktura rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w 2019 roku

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GOPS.

Jednym z głównych powodów obejmowania rodzin z dziećmi wsparciem w Gminie Sierakowice w 2019 roku była potrzeba ochrony macierzyństwa – wsparcie z tego tytułu otrzymało 179 rodzin, w których żyło 1 026 osób. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego z pomocy społecznej była natomiast powodem przyznania pomocy 29 rodzinom, w tym 18 niepełnym i 11 wielodzietnym. Funkcjonowało w nich 126 osób.

Trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej zwykle występują z innymi problemami. W świetle danych GOPS towarzyszy im najczęściej ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie, alkoholizm czy przemoc, a rodziny, które ich doświadczają nierzadko pozostają pod opieką GOPS przez kilka lat.

Wsparcie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej realizowane jest m.in. poprzez placówkę wsparcia dziennego w formie specjalistycznej. Świetlica Socjoterapeutyczna „Tęcza” funkcjonuje w Gminie Sierakowice od kwietnia 2019 roku, zapewniając wsparcie 30 dzieciom w wieku od 8 do 15 lat, w postaci opieki, organizacji czasu wolnego, zajęć rozwijających zainteresowania, zajęć socjoterapeutycznych oraz pomocy w odrabianiu pracy domowej. W 2019 roku do Świetlicy przyjęto 37 wychowanków, natomiast według stanu na koniec grudnia 2019 roku uczęszczało do niej 26 dzieci w dwóch różnych grupach wiekowych.

Istotną rolę w zakresie wsparcia rodzin odgrywa asystent rodziny, który realizując swoje zadania odpowiedzialny jest m.in. za bezpośrednią pracę z rodzicami oraz dziećmi, a także działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny. Do jego głównych zadań należy wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, polegające w szczególności na analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu roli funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomocy w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i

degradacji społecznej rodziny oraz dążeniu do jej reintegracji oraz poprawy relacji z dalszą rodziną, środowiskiem sąsiedzkiem oraz instytucjami.

Od 1 stycznia 2017 roku, z dniem wejścia w życie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, obszar działań asystenta rodziny poszerzył się poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia (poradnictwa) dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano „ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”.

W 2019 roku w GOPS w Sierakowicach zatrudniony był 1 asystent rodziny, który obejmował wsparciem 15 rodzin, w których było 45 dzieci. Były to rodziny dotknięte różnymi problemami i dysfunkcjami, w tym m.in. rodziny z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej, a także rodziny z problemem przemocy lub uzależnień. W porównaniu do 2017 roku liczba rodzin wspieranych przez asystenta wzrosła o 3. Współpracę w 2019 roku zakończono z 9 rodzinami, w tym z sześcioma ze względu na osiągnięcie celów.

W przypadku, gdy pomimo udzielanego wsparcia, rodzina biologiczna nie jest w stanie zapewnić dzieciom odpowiednich warunków opieki i wychowania, dzieci mogą zostać umieszczone w pieczy zastępczej. W 2019 roku stało się tak w przypadku 5 dzieci z 2 rodzin. Na dzień 31 grudnia 2019 roku w pieczy przebywało 30 dzieci z terenu Gminy Sierakowice.

3.4. Przemoc w rodzinie i uzależnienia

Przemoc w rodzinie oraz uzależnienia stanowią poważne dysfunkcje społeczne, które wpływają na funkcjonowanie osób, rodzin i całych społeczności. Są one bardzo trudne do zdiagnozowania, ponieważ niejednokrotnie mają ukryty charakter. Osoby nimi dotknięte lub doświadczające ich w rodzinach mogą nie zdawać sobie sprawy z powagi problemu, traktować go jako wewnętrzną sprawę rodziny, bądź nie ujawniają swoich obaw ze względu na strach przed wstydem i ostracyzmem społecznym. To może tłumaczyć, dlaczego dysfunkcje te mogą nie występować w statystykach pomocy społecznej bądź występować w niewielkiej skali, podczas gdy w rzeczywistości zarówno przemoc, jak i uzależnienia kryją się pod bezrobociem, ubóstwem, niepełnosprawnością i innymi trudnościami życiowymi.

W świetle art. 2 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, oznacza ona jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie stosunkowo rzadko stanowi w Gminie Sierakowice powód korzystania z pomocy społecznej. W 2019 roku dotyczył on 9 rodzin, w których żyły 32 osoby, w 2018 roku było to 15 rodzin (57 osób), a w 2017 roku 14 rodzin (53 osoby). Może to być spowodowane m.in. niechęcią mieszkańców do ujawniania przejawów przemocy we własnych rodzinach, a także brakiem świadomości, że taki problem w rodzinie występuje. Informacji mogą natomiast dostarczyć sprawozdania z działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Sierakowicach. Zespół realizuje zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, integrując i koordynując działania różnych podmiotów i specjalistów, w

szczegółności poprzez diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku nim zagrożonym bądź dotkniętym, rozpowszechnianie informacji o możliwych formach pomocy oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. W 2019 roku zostały sporządzone 52 Niebieskie Karty „A”, przy czym 32 zostały sporządzone przez Policję, 15 przez przedstawicieli pomocy społecznej, a pozostałe przez przedstawicieli oświaty, służby zdrowia bądź GKRPA. Spośród nich 40 Kart dotyczyło wszczęcia procedury, a 12 zostało założonych w toku procedury. W 21 rodzinach wszczęto procedurę NK po raz kolejny. Zakończono natomiast 39 procedur, w tym 29 ze względu na ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy. W całym analizowanym okresie liczba wszczynanych i zakończonych procedur jest zbliżona, co pozwala twierdzić, że zjawisko to utrzymuje się na podobnym poziomie. Rośnie natomiast liczba rodzin, w których procedura jest wszczynana po raz kolejny, już po zakończeniu poprzedniej.

Tabela 17. Wybrane dane dotyczące stosowania procedury Niebieskie Karty w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba Niebieskich Kart „A”	49	51	52
- pierwsza	41	39	40
- założona w toku procedury	8	12	12
Liczba rodzin, w których wszczęto procedurę NK po raz kolejny, tj. po wcześniej zakończonej procedurze	6	10	21
Liczba zakończonych procedur NK w przypadku			
- ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	24	27	29
- rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań	8	13	10

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GOPS.

Przemoc w rodzinie może przyjmować różnorodne formy. Są to w szczególności:

- 1) przemoc fizyczna - zwrócona przeciwko fizyczności człowieka, niosąca ryzyko uszkodzenia ciała poprzez takie zachowania jak np.: popychanie, potrząsanie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie, rzucanie w kogoś przedmiotami, przypalanie, topienie;
- 2) przemoc psychiczna - zmierzająca do poniżenia ofiary, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości; obejmuje wszystkie działania (z wyjątkiem użycia siły fizycznej), służące obniżeniu poczucia własnej wartości, wywołaniu stanów lękowych i zaburzeń osobowości oraz zahamowania procesu osobistego rozwoju, takie jak np. szantaż emocjonalny, manipulacja, śledzenie, nękanie telefonami, wysyłanie anonimów, nagabywanie;
- 3) przemoc seksualna - polega na zmuszaniu ofiary do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej, a także na zachowaniach sprowadzających ją do roli obiektu seksualnego, poprzez np. niechciane dotykanie, szczyknięcia, klepanie, żarty i gesty upokarzające seksualną naturę drugiej osoby;
- 4) przemoc ekonomiczna - obejmuje działania służące ograniczeniu swobodnego dysponowania pieniędzmi i własnymi dobrami bądź dostępu do dóbr wspólnych; może polegać np. na odbieraniu pieniędzy, kontrolowaniu wydatków, zmuszaniu do proszenia o pieniądze czy uniemożliwianiu podjęcia pracy.

Wśród innych form przemocy można wskazać także zaniedbanie, polegające na nie zaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych osoby; przemoc symboliczną, czyli narzucanie sposobu rozumienia rzeczywistości oraz cyberprzemoc, czyli przemoc z użyciem nowoczesnych technologii, najczęściej telefonów komórkowych i internetu.

W świetle danych GOPS do najczęstszych przypadków przemocy w rodzinie w gminie należy przemoc psychiczna i emocjonalna, którą w 2019 roku dotknięte były 54 osoby, a w drugiej kolejności przemoc fizyczna, która w tym czasie dotyczyła 44 osób. Dla porównania w 2017 roku przemoc psychiczna dotyczyła 65 osób, a przemoc fizyczna 57 osób. W analizowanym okresie pojawiały się również przypadki przemocy seksualnej oraz ekonomicznej, dotyczące po kilka osób.

Istotną dysfunkcją społeczną są również uzależnienia. W świetle definicji Światowej Organizacji Zdrowia, uzależnienie rozumiane jest jako stan psychiczny i fizyczny, który wynika z interakcji organizmu z substancją psychoaktywną. Charakteryzuje się on zmianami zachowania oraz koniecznością przyjmowania substancji w sposób okresowy bądź ciągły – w celu doświadczenia jej wpływu bądź uniknięcia objawów towarzyszących jej brakowi w organizmie. W kontekście dysfunkcji społecznych uzależnienie należy jednak rozumieć szerzej, tj. jako silną i nabytą potrzebę zażywania substancji psychoaktywnych bądź wykonywania określonych czynności, takich jak np. uprawianie hazardu, oglądanie telewizji, korzystanie z internetu czy robienie zakupów¹⁰. W obu tych wymiarach uzależnienie może przynieść negatywne konsekwencje – utrudnia bowiem prawidłowe funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne. Niejednokrotnie prowadzi nie tylko do utraty zdrowia, ale także do wykluczenia społecznego, przestępczości oraz problemów i dysfunkcji w rodzinie.

Na podstawie dostępnych danych nie jest możliwe określenie skali uzależnień. Przyczyny są różne – osoby uzależnione i ich rodziny mogą nie zdawać sobie sprawy z problemu, mogą również chcieć go ukrywać albo próbować zwalczyć we własnym gronie. W świetle statystyk GOPS w Sierakowicach w latach 2017–2019 corocznie ze wsparcia z powodu alkoholizmu korzystało od 39 do 50 rodzin, przy czym skala korzystania z pomocy z tego tytułu co roku była mniejsza. Narkomania natomiast dotyczyła corocznie od 1 do 2 osób. Dane Punktu Interwencji Kryzysowej wskazują, że w 2019 roku 28 osób skorzystało z porady ze względu na uzależnienie lub współuzależnienie, przy czym 5 osób zostało skierowanych do psychologa, a 7 do pedagoga lub doradcy rodzinnego.

Pomoc i wsparcie mieszkańcom Gminy Sierakowice w zakresie uzależnień zapewnia Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do jej zadań należy m.in. podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego; przeprowadzanie rozmów motywacyjno-interwencyjnych z osobami mającymi problem z nadużywaniem alkoholu oraz członkami ich rodzin; współdziałanie z organizacjami pozarządowymi i społecznymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi; a także opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Tabela 18. Wybrane dane dotyczące działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017–2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
------------------	------	------	------

¹⁰Zob. *Współczesne teorie i praktyka profilaktyki uzależnień chemicznych i niechemicznych*, red. M. Jędrzejko, Warszawa 2009, s. 40; <http://www.kbpn.gov.pl/portals?id=112184>.

Liczba osób, w stosunku do których GKRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu	24	27	39
Liczba osób, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	8	6	21
Liczba osób, z którymi prowadzili rozmowy członkowie GKRPA:			
- liczba osób uzależnionych	44	34	59
- liczba członków rodzin	26	26	16

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GKRPA.

W świetle danych GKRPA w Sierakowicach, w 2019 roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu wobec 39 osób uzależnionych od alkoholu oraz wystąpiła z wnioskiem do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 21 osób. Rozmowy prowadzono z 75 osobami uzależnionymi i członkami ich rodzin. W latach 2017-2019 czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce podjęto w stosunku do 90 osób, a wniosek do sądu skierowano w przypadku 35 osób. W celu zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz udzielania pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występuje problem uzależnienia od alkoholu, w Gminie funkcjonuje Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Uzależnień. Świadczy on usługi w zakresie rozmów motywujących do podjęcia leczenia, wstępnej diagnostyki uzależnienia, rozpoznawania problemów życiowych mieszkańców, związanych z uzależnieniem, a także pomocy członkom rodzin oraz osobom współuzależnionym. W ramach swojej działalności współpracuje m.in. z Ośrodkiem Terapii Uzależnień w Smażynie, Oddziałem Leczenia Uzależnienia od Alkoholu w Żukówku, a także Poradnią Terapii Uzależnień w Kartuzach i Żukowie. W 2019 roku w Punkcie udzielono łącznie 103 konsultacje, spotkania poradnictwa rodzinnego, interwencje kryzysowe i pomoc terapeutyczną, w tym 60 konsultacji i porad dla osób uzależnionych, a 43 dla dorosłych członków rodziny osoby uzależnionej. W 2018 roku było to 148 konsultacji jednorazowych i cyklicznych, z których skorzystało 91 osób.

Analizując powyższe wyzwania strategiczne należy mieć na uwadze również wyzwania o charakterze przekrojowym, które dotyczą każdego z pozostałych, wpływając na zasoby i potencjał gminy do sprostania im. Wyzwania przekrojowe dotyczą przede wszystkim rozwoju gminnego systemu usług społecznych, zapewniającego dostępność tych usług na jak najwyższym i dostosowanym do potrzeb poziomie, a także wzmocnienia integracji i aktywności społecznej, partycypacji obywatelskiej oraz poczucia odpowiedzialności za wspólnotę. Ich uwzględnienie umożliwi efektywną realizację założonych celów.

4. Analiza SWOT

Uzupełnienie i podsumowanie diagnozy sytuacji społecznej stanowi analiza SWOT przedstawiająca mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w odniesieniu do sytuacji społecznej Gminy Sierakowice

MOCNE STRONY

- 1) Dogodne położenie gminy i duże walory przyrodnicze.
- 2) Tendencja wzrostowa liczby ludności w gminie.
- 3) Dość duży odsetek mieszkańców w młodszych grupach wiekowych.
- 4) Zaangażowanie w sprawy społeczne różnych podmiotów, w tym instytucji publicznych i organizacji pozarządowych.
- 5) Aktywność zawodowa i przedsiębiorczość mieszkańców, potwierdzona niskim poziomem bezrobocia.
- 6) Efektywne i spójne zarządzanie gminą, otwartość samorządu na przedsięwzięcia partnerskie.
- 7) Wykwalifikowani i doświadczeni specjaliści w obszarze polityki społecznej.
- 8) Instytucje działające na terenie gminy w obszarze pomocy i wsparcia.
- 9) Ugruntowana współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi.
- 10) Rozwinięta infrastruktura społeczna, oświatowa oraz w zakresie ochrony zdrowia.
- 11) Rozwinięta infrastruktura techniczna w zakresie dróg, ścieżek rowerowych, wyposażenia placówek, gazociągu.
- 12) Dość wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, zapewniony przez wykwalifikowane i sprawnie działające służby.
- 13) Rozwinięta działalność kulturalna i infrastruktura sportowa w gminie, sprzyjająca uczestnictwu mieszkańców w kulturze oraz rozwojowi aktywności fizycznej.
- 14) Kultywowanie tradycji kulturalnych i ludowych przez mieszkańców.
- 15) Duża aktywność społeczna mieszkańców, wyrażająca się m.in. w działalności organizacji pozarządowych, klubów seniora, kół gospodyń wiejskich, a także w dbałości o najbliższe otoczenie.

SŁABE STRONY

- 1) Postępujący, aczkolwiek umiarkowany, proces starzenia się społeczeństwa, powodujący zwiększanie się grona osób wymagających wsparcia z powodu wieku.

- 2) Dość duży odsetek mieszkańców wymagających wsparcia z powodu niepełnosprawności i przewlekłych chorób.
- 3) Występowanie niekorzystnych zjawisk społecznych, takich jak przemoc w rodzinie i uzależnienia.
- 4) Funkcjonowanie części mieszkańców w rodzinach dotkniętych ubóstwem.
- 5) Problemy i dysfunkcje rodzin, skutkujące umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej.
- 6) Brak podmiotów reintegracji społeczno-zawodowej w gminie, takich jak kluby i centra integracji społecznej, warsztaty aktywności zawodowej i zakłady aktywności zawodowej.
- 7) Zbyt mała liczba liderów społecznych.
- 8) Niewystarczająca infrastruktura wsparcia osób starszych, tj. ośrodków dziennego pobytu, opieki całodobowej, klubów seniora, usług opiekuńczych.
- 9) Brak miejsc spotkań, służących aktywnemu spędzaniu czasu wolnego przez dzieci i młodzież, rodziny, osoby starsze.
- 10) Niewystarczająca infrastruktura techniczna w zakresie m.in. wodociągów czy kanalizacji.
- 11) Niezadawalający stan powietrza.
- 12) Bariery komunikacyjne w dostępie do usług społecznych świadczonych poza terenem gminy.
- 13) Niska dostępność do specjalistów, w tym m.in. w zakresie psychiatrii dziecięcej i dla dorosłych oraz terapii uzależnień.

SZANSE

- 1) Rozwój połączeń komunikacyjnych w ramach powiatu i województwa.
- 2) Fundusze unijne (w perspektywie budżetowej 2021–2027), środki ministerialne oraz inne zewnętrzne źródła finansowania przedsięwzięć w gminie.
- 3) Nawiązywanie partnerstw z innymi JST oraz podmiotami w celu realizacji przedsięwzięć w różnych obszarach życia społeczno-gospodarczego gminy.
- 4) Modernizacja magistrali kolejowej, poprawiająca dostępność komunikacyjną gminy.
- 5) Rozwój ekonomii społecznej, w tym w obszarze reintegracji społeczno-zawodowej.
- 6) Wykorzystanie nowych technologii w celu poprawy efektywności i organizacji pracy, w tym w zakresie wprowadzania pracy zdalnej i zwiększenia zakresu komunikacji on-line.
- 7) Nowe programy wspierające rozwój społeczeństwa obywatelskiego (np. Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO, Korpus Solidarności, Program Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych).

ZAGROŻENIA

- 1) Zmiany klimatyczne i środowiskowe, wpływające m.in. na poziom zdrowotności społeczeństwa i jakość jego życia.
- 2) Sytuacje kryzysowe o dużym poziomie nieprzewidywalności i zmienności, powodujące istotne zmiany społeczne, gospodarcze i kulturowe.
- 3) Rozwój nowych technologii i ich dostępność dla dzieci i młodzieży, sprzyjająca osłabianiu więzi społecznych, czerpaniu negatywnych wzorców, alienacji, pogłębianiu problemów młodych ludzi i pogarszaniu ich zdrowia psychicznego.
- 4) Coraz większa dostępność alkoholu i substancji psychoaktywnych dla młodzieży.

- 5) Zjawisko „dziedziczenia” dysfunkcji oraz powielania negatywnych wzorców, w tym w zakresie funkcjonowania rodzin, aktywności zawodowej i społecznej.
- 6) Stereotypy i uprzedzenia, mogące wpływać na postrzeganie osób niepełnosprawnych, starszych i chorujących w środowisku lokalnym.
- 7) Wyjazdy młodych ludzi z gminy w celu podjęcia nauki, a potem pracy w innych częściach kraju lub za granicą.

5. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią, czyli w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej, została przeprowadzona w oparciu o diagnozę sytuacji społecznej Gminy Sierakowice oraz określone wyzwania, problemy i potrzeby w zakresie rozwoju społecznego. Została przeprowadzona dwutorowo, opierając się na dwóch skrajnych przesłankach. Prognoza o zabarwieniu „pozytywnym” przedstawia zmiany, jakie mogą nastąpić przy założeniu, że zaplanowane cele i działania będą sukcesywnie realizowane, natomiast prognoza o zabarwieniu „negatywnym” opiera się na założeniu, że cele Strategii nie będą realizowane, a działania w danym obszarze zostaną zaniechane.

Prognozą objęto cztery obszary, które uznano za priorytetowe w kontekście rozwoju społecznego gminy w najbliższych latach.

Sytuacja osób niepełnosprawnych, chorujących i starszych	
Realizacja Strategii	Zaniechanie
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości życia i możliwie najpełniejsze zaspokojenie potrzeb egzystencjalnych i wyższego rzędu oraz dostęp do usług społecznych dla osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących. • Rozwój środowiskowych form wsparcia, w tym usług opiekuńczych, pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu. • Wydłużanie okresu życia w pełnej sprawności, umożliwiające dłuższą pracę zawodową oraz rozwój osobisty do później starości. • Poprawa poziomu zdrowotności społeczeństwa gminy. • Zwiększenie zaangażowania osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących w sprawy lokalne, w tym poprzez aktywność społeczną, obywatelską i edukacyjną. • Wzrost znaczenia seniorów jako grupy uczestniczącej w sprawowaniu władzy na poziomie samorządu gminy (np. poprzez udział w wyborach, referendach, konsultacjach publicznych). • Poprawa dostępności przestrzeni publicznej dla osób o ograniczonej sprawności i różnych rodzajach niepełnosprawności. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska jakość życia osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących oraz ograniczona dostępność usług społecznych dla tych osób. • Pogarszanie się poziomu zdrowotności społeczeństwa i szybki wzrost liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na ograniczoną sprawność. • Nasilenie poczucia samotności i izolacji społecznej, a także problemów psychicznych osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących. • Zwiększenie obciążeń finansowych gminy związanych z organizacją środowiskowych i instytucjonalnych usług wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących. • Marginalizowanie seniorów jako grupy społecznej i ich niskie zaangażowanie w sprawy społeczne pomimo, iż stanowią dużą liczebnie grupę. • Niska dostępność przestrzeni publicznej dla osób o ograniczonej sprawności.

Ubóstwo, bierność zawodowa i bezrobocie	
Realizacja Strategii	Zaniechanie
<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie godnych warunków bytowych mieszkańcom i ich rodzinom oraz zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego. • Zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych ubóstwem, problemami mieszkaniowymi, bezdomnością. • Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, w szczególności poprzez zniwelowanie barier utrudniających dostęp do rynku pracy osobom w szczególnie trudnej sytuacji. • Ograniczenie skali długotrwałego bezrobocia i długotrwałego korzystania z pomocy społecznej. • Zwiększenie potencjału, aktywności zawodowej i mobilności mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska jakość życia wielu mieszkańców, związana z trudnościami w prowadzeniu gospodarstwa domowego, bezrobociem, ubóstwem i innymi problemami. • Wzrost liczby osób bezrobotnych lub biernych zawodowo, w tym długotrwanie. • Uzależnienie części osób od pomocy społecznej, wynikające z doświadczanych problemów, roszczeniowości oraz biernej postawy. • Mały potencjał mieszkańców w zakresie aktywności i mobilności.

Funkcjonowanie rodzin z dziećmi	
Realizacja Strategii	Zaniechanie
<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie liczby rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych. • Zmniejszenie liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej. • Poprawa kompetencji rodziców i opiekunów w zakresie funkcjonowania rodziny oraz wychowywania dzieci. • Funkcjonowanie rodzin w oparciu o prawidłowe wzorce i relacje wewnątrz rodziny i z otoczeniem. • Wzmocnienie i integracja rodzin oraz zwiększenie ich aktywności społecznej. • Wzrost poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji w rodzinach. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie skali doświadczanych przez rodziny trudności i problemów opiekuńczo-wychowawczych. • Zwiększenie liczby dzieci przebywającej w pieczy zastępczej oraz, co za tym idzie, kosztów gminy z związanych z pobytem dzieci w pieczy. • Większa liczba rodzin wymagających wsparcia specjalistów, rodzin biernych, niesamodzielnych i niezaradnych. • Dziedziczenie bezradności i dysfunkcji z pokolenia na pokolenie, brak poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji.

Dysfunkcje społeczne, w tym uzależnienia i przemoc w rodzinie	
Realizacja Strategii	Zaniechanie
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie. • Zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie uzależnień, przemocy i innych dysfunkcji. • Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinach, uzależnień i innych dysfunkcji w gminie. • Zapewnienie dostępu osobom i rodzinom zagrożonym lub doświadczającym przemocy oraz uzależnień do kompleksowych form wsparcia. • Lepsze dostosowanie społeczeństwa do wyzwań związanych z rozwojem nowych technologii. • Wyposażenie młodzieży w kompetencje sprzyjające postawom przeciw uzależnieniom, przemocy, zachowaniom ryzykownym i zagrażającym bezpieczeństwu. • Ograniczenie negatywnych zjawisk oraz skutków przemocy w rodzinie oraz uzależnień, takich jak np. choroby depresyjne, próby samobójcze, ucieczki młodych ludzi z domów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie bezpieczeństwa publicznego w gminie w związku ze wzrostem skali problemów uzależnień, przemocy i innych. • Niewystarczający dostęp do specjalistycznej pomocy dla osób zagrożonych i dotkniętych uzależnieniami i przemocą. • Brak gotowości społeczeństwa do podejmowania wyzwań związanych z nowymi technologiami. • Niewystarczające kompetencje dzieci, młodzieży i dorosłych, sprzyjające dysfunkcjom i występowaniu trudnych sytuacji. • Wzrost skali negatywnych zjawisk i skutków przemocy w rodzinie i uzależnień. • Zwiększenie kosztów społecznych związanych z rosnącą liczbą osób wymagających wsparcia, specjalistycznego leczenia i terapii. • Niewystarczająca świadomość i wrażliwość społeczna w zakresie uzależnień i przemocy, ich przyczyny oraz skutków.

Gminny system polityki społecznej	
Realizacja Strategii	Zaniechanie
<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie możliwości i metod wsparcia mieszkańców do zdiagnozowanych potrzeb. • Deinstytucjonalizacja i zwiększenie roli środowiskowych metod wsparcia, w tym opartych na wolontariacie i pomocy sąsiedzkiej kosztem form instytucjonalnych. • Zwiększenie poziomu integracji mieszkańców gminy, służącej diagnozowaniu występujących problemów i współdziałaniu na rzecz ich 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewydolność systemu usług społecznych w obliczu rosnącej skali problemów społecznych. • Konieczność rozwoju bazy instytucjonalnych form wsparcia, w tym zapewniających opiekę całodobową. • Indywidualizacji społeczeństwa skutkująca ograniczeniem form samopomocy i wsparcia sąsiedzkiego.

<p>rozwiązania.</p> <ul style="list-style-type: none">• Wzrost aktywności społecznej mieszkańców, w tym w ramach miejscowości, sołectw, grup nieformalnych czy organizacji pozarządowych.• Zwiększenie udziału obywateli w życiu publicznym i ich zaangażowania w kreowanie polityk publicznych.	<ul style="list-style-type: none">• Zmniejszenie aktywności i motywacji do działania mieszkańców.• Brak zaangażowania mieszkańców w kreowanie polityk publicznych oraz ogólnie w życiu publicznym.• Zmniejszenie integracji lokalnych społeczności, brak wizji współdziałania na rzecz wspólnego dobra.
---	---

6. Cele i kierunki działań

Część wdrożeniowa *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sierakowice na lata 2021-2027* została usystematyzowana w formie obszarów priorytetowych. Każdy z nich dotyczy innego wycinka rzeczywistości społecznej, jednakże są one ze sobą ściśle powiązane i wszystkie służą realizacji celu głównego Strategii. W związku z tym, wszystkie obszary należy rozpatrywać łącznie w kontekście rozwoju społecznego gminy, uwzględniając jednak to, że wdrożenie założeń jednego z nich będzie miało istotny wpływ na powodzenie pozostałych.

Cel główny Strategii brzmi:

Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Sierakowice w środowisku rodzinnym, społecznym i zawodowym.

Cel główny stanowi kierunkową wytyczną podejmowanych działań, prezentując wizję rozwoju gminy, opartego na poprawie jakości funkcjonowania mieszkańców w różnych sferach ich życia. Szczególnie ważne jest podejmowanie wysiłków w kierunku uniezależniania mieszkańców od pomocy społecznej oraz budowania ich potencjału, który będzie sprzyjał zaradności, aktywności oraz rozwojowi. Trzeba dążyć m.in. do stworzenia spójnego i efektywnego systemu wsparcia, który z jednej strony będzie wspierał doraźnie osoby i rodziny w sytuacjach trudnych i kryzysowych, a z drugiej wzmacniał je do samodzielności.

Osiągnięciu celu głównego będzie służyć realizacja celów strategicznych i operacyjnych, przypisanych do poszczególnych obszarów priorytetowych, a także zaplanowanych w ich ramach kierunków działań. Obszary te są następujące:

- I. Sytuacja osób niepełnosprawnych, chorujących i starszych**
- II. Ubóstwo, bierność zawodowa i bezrobocie**
- III. Funkcjonowanie rodzin z dziećmi**
- IV. Dysfunkcje społeczne**
- V. Gminny system polityki społecznej**

Wskazany poniżej katalog działań wyznacza kluczowe, niezbędne kierunki zaangażowania władz samorządu, jednostek organizacyjnych gminy oraz partnerów lokalnych. Nie jest katalogiem zamkniętym, więc jeżeli w trakcie wdrażania Strategii pojawią się jeszcze inne pomysły (projekty) wpisujące się w jej cele, to również powinny zostać wzięte pod uwagę.

Obszar I. Sytuacja osób niepełnosprawnych, chorujących i starszych

Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych, przewlekle chorujących i starszych.

Cele operacyjne:

1. Stworzenie warunków wszechstronnej aktywności osób niepełnosprawnych, chorujących i starszych.
2. Wzrost partycypacji społecznej i obywatelskiej osób niepełnosprawnych, chorujących i starszych.
3. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej oraz różnych form opieki i wsparcia dla osób o ograniczonej samodzielności.

Kierunki działań

- 1) Wsparcie aktywności społecznej, edukacyjnej, kulturalno-rekreacyjnej i zawodowej osób niepełnosprawnych, chorujących oraz starszych poprzez inicjowanie i realizowanie przedsięwzięć takich jak spotkania edukacyjne, prelekcje, warsztaty, zajęcia rozwijające zainteresowania, zespoły ludowe, uniwersytet trzeciego wieku itp.
- 2) Współpraca z organizacjami zrzeszającymi osoby starsze, niepełnosprawne i chorujące oraz z organizacjami działającymi na ich rzecz, polegająca przede wszystkim na wspólnej realizacji przedsięwzięć, promowaniu ich, a także rekrutowaniu i motywowaniu uczestników.
- 3) Uwzględnianie i zachęcanie osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących do udziału w inicjatywach edukacyjnych, społecznych czy kulturalnych, w tym m.in. poprzez współpracę ze szkołami, społecznościami lokalnymi oraz organizacjami pozarządowymi.
- 4) Stwarzanie warunków do aktywnego i pełnego udziału osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących w życiu publicznym, poprzez m.in. zachęcanie do udziału w konsultacjach społecznych.
- 5) Likwidacja barier urbanistycznych, komunikacyjnych i architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej, a także w miejscach powszechnie uczęszczanych.
- 4) Zwiększenie oferty wsparcia dla osób chorujących psychicznie, w tym dzieci, a także osób z zaburzeniami psychicznymi i innymi dysfunkcjami (np. porażenie mózgowe, Zespół Aspergera, ADHD) poprzez tworzenie i rozwój instytucjonalnych form wsparcia, usługi opiekuńcze, projekty socjalne itd.
- 5) Rozwój środowiskowych form pomocy osobom niepełnosprawnym, chorującym i starszym oraz ich rodzinom, takich jak usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne i całodobowe, usługi opiekuna medycznego, opieka wytchnieniowa, kluby seniora, wolontariat, pomoc sąsiedzka.

- 6) Upowszechnianie instrumentów wsparcia ułatwiających funkcjonowanie osobom w podeszłym wieku i/lub niepełnosprawnym w środowisku lokalnym oraz kontakty z administracją (np. asystent osoby starszej i niepełnosprawnej, self adwokatura¹¹).
- 7) Rozwój mieszkalnictwa chronionego, wspieranego i treningowego, służącego przygotowaniu i wspieraniu osób wymagających, z różnych powodów, wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, do prowadzenia samodzielnego życia.

Okres realizacji: 2021-2027

Główni realizatorzy działań Urząd Gminy w Sierakowicach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierakowicach, Gminny Ośrodek Kultury w Sierakowicach, Biblioteka Publiczna Gminy Sierakowice, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach, szkoły gminne, organizacje pozarządowe i kościelne, grupy nieformalne.

Wskaźniki monitoringu:

- Liczba zorganizowanych form aktywności osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących / Liczba uczestników.
- Liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery.
- Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania.
- Liczba osób korzystających z usług asystenta osoby starszej i niepełnosprawnej, opiekuna medycznego, opieki wytchnieniowej.
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby; liczba rodzin; liczba osób w rodzinach.
- Liczba instytucjonalnych form opieki i wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących w gminie/liczba miejsc/liczba uczestników.

¹¹ Self adwokatura to bezpośrednie występowanie we własnym imieniu przez osoby z niepełnosprawnością intelektualną.

Obszar II. Ubóstwo, bierność zawodowa i bezrobocie

Cel strategiczny 2. Ograniczenie zasięgu ubóstwa, bierności zawodowej i bezrobocia wśród mieszkańców gminy.

Cele operacyjne:

1. Poprawa warunków socjalno-bytowych osób i rodzin mieszkających w gminie.
2. Wzmocnienie kompetencji mieszkańców sprzyjających aktywności, samodzielności i zaradności życiowej.
3. Ograniczenie barier utrudniających dostęp do aktywizacji zawodowej, w tym osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

Kierunki działań

- 1) Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej, a także schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, osobom oraz rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
- 2) Organizowanie zbiórek żywności, odzieży i innych podstawowych dóbr dla osób i rodzin najbardziej potrzebujących.
- 3) Realizacja kompleksowych działań wspierających powrót do naturalnego życia społecznego osób z niego wyizolowanych, zwłaszcza osób doświadczających trudności w przystosowaniu się po długotrwałym pobycie w zakładzie karnym oraz osób bezdomnych, w tym także poprzez kontrakty socjalne.
- 4) Wspieranie rozwoju różnych form mieszkalnictwa i budownictwa społecznego.
- 5) Edukacja ekonomiczna dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców w zakresie dotyczącym m.in. gospodarowania budżetem domowym, zawierania umów kupna-sprzedaży, praw konsumenckich, zakładania lokat oszczędnościowych, zaciągania pożyczek i kredytów.
- 6) Organizacja kursów, szkoleń i warsztatów służących rozwijaniu i pomnażaniu kapitału życiowego mieszkańców, niezbędnego do poprawnego wypełniania ról rodzinnych, społecznych i zawodowych.
- 7) Upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej oraz możliwości uzyskania wsparcia przez osoby planujące prowadzić działalność gospodarczą w ramach spółdzielni socjalnej, fundacji lub stowarzyszenia (poprzez prelekcje, szkolenia itp.)
- 8) Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Kartuzach i innymi podmiotami rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy, w szczególności osób należących do grup *defaworyzowanych*, m.in. poprzez udostępnianie informacji o wolnych miejscach pracy, doradztwo zawodowe i pośrednictwo pracy, szkolenia i kursy zawodowe, staże, prace społecznie użyteczne.

- 9) Wspieranie usług opieki nad dziećmi w żłobkach, przedszkolach, klubach dziecięcych lub u dziennych opiekunów, ułatwiających powrót lub wejście na rynek pracy po okresie opieki nad dziećmi.

Okres realizacji: 2021-2027

Główni realizatorzy działań Urząd Gminy w Sierakowicach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierakowicach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach, Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach, szkoły gminne, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, organizacje pozarządowe i kościelne, grupy nieformalne.

Wskaźniki monitoringu:

- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, bezrobocia; liczba rodzin; liczba osób w rodzinach.
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezdomności, zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych i ekologicznych; liczba rodzin; liczba osób w rodzinach
- Liczba zorganizowanych zbiórek żywności, odzieży i innych podstawowych dóbr z przeznaczeniem dla najbardziej potrzebujących.
- Liczba inicjatyw z zakresu edukacji ekonomicznej w gminie.
- Liczba mieszkań komunalnych oraz mieszkań (lokali) socjalnych w zasobie gminy.
- Liczba bezrobotnych z terenu gminy, w tym m.in. kobiety, osoby niepełnosprawne, długotrwale bezrobotni, bezrobotni do 30 roku życia i powyżej 50 lat.
- Liczba bezrobotnych z terenu gminy, którzy wzięli udział w różnych formach aktywizacji zawodowej.
- Liczba bezrobotnych z terenu gminy, którzy podjęli pracę niesubsydiowaną.
- Liczba dzieci do lat 6 objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie.

Obszar III. Funkcjonowanie rodzin z dziećmi

Cel strategiczny 3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków wychowania i rozwoju w stabilnym środowisku rodzinnym.

Cele operacyjne:

1. Wzmocnienie rodziców i opiekunów w zakresie opieki i wychowania dzieci.
2. Stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży.
3. Zapewnienie rodzinom doświadczającym trudności dostępu do specjalistycznego i kompleksowego wsparcia.

Kierunki działań

- 1) Organizowanie oraz promowanie różnych form edukacji rodziców, opiekunów oraz osób planujących założenie rodziny, dotyczących w szczególności rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, porozumiewania się ze swoimi dziećmi, rozpoznawania, kontrolowania i wyrażania uczuć własnych oraz uczuć dzieci, a także umiejętnego stosowania nagród i kar.
- 2) Promocja i realizacja programów edukacyjnych i profilaktycznych m.in. w zakresie funkcjonowania rodziny, relacji w rodzinie, zdrowia dziecka, w tym zdrowia psychicznego.
- 3) Zapewnienie wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz asystentury rodzinnej rodzinom doświadczającym trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji, zwłaszcza wielodzietnym, niepełnym oraz zagrożonym odebraniem dzieci i umieszczeniem w pieczy zastępczej.
- 4) Zapewnianie możliwie szerokiego i dopasowanego do zdiagnozowanych potrzeb poradnictwa specjalistycznego, m.in. socjalnego, rodzinnego, prawnego, psychologicznego, logopedycznego.
- 5) Działalność i rozwój placówek wsparcia dziennego, dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych i niewydolnych opiekuńczo-wychowawczo, w szczególności dzieci mających trudności z nauką oraz zagrożonych lub doświadczających przemocy oraz uzależnień.
- 6) Upowszechnianie nowych metod i narzędzi pracy z rodzinami, w tym m.in. terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach i mediacji rodzinnych.
- 7) Integracja rodzin w środowisku lokalnym poprzez m.in. animację lokalną, działania na rzecz rozwoju wolontariatu oraz działań samopomocowych, aktywizację młodzieży w przedsięwzięcia na rzecz dobra wspólnego.
- 8) Realizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (np. kółek, konkursów, turniejów sportowych, wycieczek i obozów edukacyjnych) doskonalących wiedzę i umiejętności oraz rozwijających pasje i zainteresowania dzieci i młodzieży.

- 9) Udział w przedsięwzięciach służących wzmocnieniu rodziny, wsparciu rodziców i opiekunów, zwiększeniu aktywności i integracji społecznej rodzin, a także zapewnieniu dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania wolnego czasu.
- 10) Współpraca GOPS z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych i dysfunkcji rodzin, w szczególności zadań dotyczących organizacji pieczy zastępczej i działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Okres realizacji: 2021-2027

Główni realizatorzy działań Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierakowicach, Urząd Gminy w Sierakowicach, Gminny Ośrodek Kultury w Sierakowicach, Biblioteka Publiczna Gminy Sierakowice, szkoły gminne, Świetlica Socjoterapeutyczna „Tęcza”, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach, Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kartuzach, Komisariat Policji w Kartuzach, Kaszubskie Centrum Medyczne w Sierakowicach, organizacje pozarządowe i kościelne, grupy nieformalne, lokalni liderzy.

Wskaźniki monitoringu:

- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, potrzeby ochrony macierzyństwa; liczba rodzin i liczba osób w rodzinach
- Liczba zorganizowanych form edukacji rodziców, opiekunów i osób planujących założenie rodziny/liczba uczestników.
- Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pracą socjalną.
- Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pracą asystenta rodziny.
- Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z poradnictwa specjalistycznego.
- Liczba zrealizowanych programów edukacyjnych i profilaktycznych.
- Liczba uczniów uczęszczających na zajęcia pozalekcyjne.
- Liczba rodzin/dzieci objętych pomocą w ramach placówek wsparcia dziennego.
- Liczba przedsięwzięć służących wsparciu i aktywizacji rodzin.

Obszar IV. Dysfunkcje społeczne

Cel strategiczny 4. Zmniejszenie częstości występowania dysfunkcji społecznych, w tym przemocy w rodzinach i uzależnień

Cele operacyjne:

1. Zwiększenie świadomości społecznej w obszarze zjawisk dysfunkcyjnych.
2. Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych, prewencyjnych i kompensacyjnych w obszarze dysfunkcji społecznych
3. Poprawa dostępu osób i rodzin do pomocy specjalistycznej w zakresie przemocy w rodzinie i uzależnień.

Kierunki działań

- 1) Realizacja kampanii i akcji społecznych służących podnoszeniu wiedzy oraz kształtowaniu odpowiednich postaw społecznych, w szczególności w zakresie profilaktyki uzależnień oraz przemocy w rodzinie, a także szeroko rozumianego bezpieczeństwa publicznego.
- 2) Inicjowanie i realizacja programów edukacyjno-profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, dotyczących różnych rodzajów uzależnień, zachowań ryzykownych, przemocy w rodzinie oraz zachowań agresywnych; ze szczególnym uwzględnieniem problematyki aktualnych zagrożeń (rozwój nowoczesnych technologii, dysfunkcyjne grupy i zachowania, przekaz medialny itp.).
- 3) Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami lub już doświadczających poważnych problemów, a także podejmowanie działań interwencyjnych, terapeutycznych i kompensacyjnych.
- 4) Rozwój poradnictwa specjalistycznego, wsparcia socjalnego oraz pracy terapeutycznej z dziećmi, osobami dorosłymi i całymi rodzinami doświadczającymi uzależnień bądź przemocy.
- 5) Wspieranie działalności grup wsparcia i grup samopomocowych dla osób uzależnionych, współuzależnionych, DDA, DDD oraz osób doświadczających przemocy.
- 6) Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w formie schronienia w mieszkaniu chronionym lub placówce specjalistycznej.
- 7) Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” jako ważnego elementu profesjonalnego systemu przeciwdziałania przemocy w środowisku lokalnym.
- 8) Upowszechnianie informacji z wykorzystaniem materiałów drukowanych, mediów, bezpośrednich spotkań ze specjalistami i innych środków przekazu na temat możliwości uzyskania pomocy przez osoby doświadczające przemocy, uzależnione i ich rodziny.

Okres realizacji: 2021-2027

Główni realizatorzy działań Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierakowicach, Urząd Gminy w Sierakowicach, Zespół Interdyscyplinarny w Sierakowicach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych w Sierakowicach, Gminny Ośrodek Kultury w Sierakowicach, Biblioteka Publiczna Gminy Sierakowice, szkoły gminne, Świetlica Socjoterapeutyczna „Tęcza”, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach, Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach, Komisariat Policji w Kartuzach, Sąd Rejonowy w Kartuzach, Prokuratura Rejonowa w Kartuzach, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kartuzach, placówki wsparcia dziennego, Kaszubskie Centrum Medyczne w Sierakowicach, organizacje pozarządowe i kościelne, grupy nieformalne, lokalni liderzy.

Wskaźniki monitoringu:

- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu, narkomanii, przemocy w rodzinie; liczba rodzin; liczba osób w rodzinach.
- Liczba zrealizowanych programów edukacyjno-profilaktycznych/liczba uczestników.
- Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia w ramach Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, w tym osób doświadczających przemocy w rodzinie i uzależnień (Punkt).
- Liczba rozmów motywujących przeprowadzonych przez członków GKRPA.
- Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty.
- Liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty.

Obszar V. Gminny system polityki społecznej

Cel strategiczny 5. Zwiększenie efektywności działań w zakresie planowania, realizacji i oceny gminnej polityki społecznej.

Cele operacyjne:

1. Wzmocnienie kompetencji osób zaangażowanych w realizację Strategii.
2. Tworzenie warunków sprzyjających partycypacji obywatelskiej, integracji i aktywności mieszkańców.
3. Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej oraz współpracy z mieszkańcami i ich organizacjami na rzecz dobra wspólnego.

Kierunki działań

- 1) Udział osób zaangażowanych w realizację Strategii w szkoleniach, kursach, warsztatach, seminariach, konferencjach, wizytach studyjnych i innych formach edukacji w obszarach związanych ze Strategią.
- 2) Wspieranie kadry specjalistów zajmujących się m.in. uzależnieniami, przemocą w rodzinie oraz interwencją kryzysową w postaci superwizji, pomocy psychologicznej, a także w zakresie innowacyjnych metod pracy takich jak coaching, mediacje, TSR.
- 3) Ukierunkowanie na nowe, innowacyjne rozwiązania w zakresie objętym Strategią, służące większej elastyczności działania, a także zwiększenie skuteczności oddziaływań.
- 4) Rozwój współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi poprzez m.in. włączanie ich przedstawicieli do zespołów opiniodawczych, doradczych i konsultacyjnych, zlecenie realizacji zadań publicznych, umożliwianie szerszego udziału w kreowaniu polityk publicznych, wsparcie merytoryczne lokalnych liderów itd.
- 5) Tworzenie partnerstw lokalnych oraz platform współpracy i wymiany informacji w obszarach strategicznych dla rozwoju społecznego, w tym m.in. wsparcia rodzin, przeciwdziałania dysfunkcjom społecznym, rozwoju dzieci i młodzieży, z udziałem instytucji oraz organizacji pozarządowych funkcjonujących w danym obszarze
- 6) Upowszechnianie informacji o działaniach i zamierzeniach samorządu Gminy i organizacji współpracujących, w tym o ważnych dla społeczności wydarzeniach.
- 7) Wykorzystywanie różnorodnych form konsultacji społecznych z mieszkańcami (spotkania otwarte, debaty, warsztaty obywatelskie, badania ankietowe) przy podejmowaniu przez władze gminy decyzji w sprawach ważnych dla społeczności, w sposób stwarzający warunki do powszechnego w nich uczestnictwa osób fizycznych i organizacji obywatelskich.
- 8) Działania na rzecz organizowania społeczności lokalnej poprzez środowiskową pracę socjalną, animację społeczną, wspieranie grup nieformalnych oraz zorganizowanych form aktywności mieszkańców.

- 9) Przynajmniej raz w roku spotkania kluczowych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii, w celu monitoringu postępów, oceny oraz wypracowania rekomendacji.

Okres realizacji: 2021-2027

Główni realizatorzy działań wszystkie podmioty i osoby zaangażowane w realizację Strategii.

Wskaźniki monitoringu:

- Liczba pracowników biorących udział w superwizji lub otrzymujących pomoc psychologiczną.
- Liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały dotacje na realizację zadań publicznych.
- Wartość dotacji przekazanych organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych.
- Liczba przedstawicieli organizacji pozarządowych w zespołach doradczych, opiniodawczych, konsultacyjnych i in.
- Liczba lokalnych partnerstw oraz platform współpracy i wymiany informacji.
- Liczba konsultacji społecznych przeprowadzonych z mieszkańcami.

7. Sposób realizacji Strategii

7.1. Koordynacja wdrażania Strategii

W świetle ustawy o pomocy społecznej, realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak jej opracowanie, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Znaczna część kierunków działań zaplanowanych w Strategii mieści się w zadaniach jednostek organizacyjnych Gminy Sierakowice, a także Powiatu Kartuskiego, organizacji pozarządowych i innych podmiotów, które funkcjonują w obszarze lokalnej polityki społecznej. Zasadniczą rolę w zakresie planowania oraz podejmowania decyzji strategicznych będą odgrywały władze Gminy Sierakowice - Wójt oraz Rada Gminy, natomiast instytucją koordynującą działania związane z wdrażaniem Strategii będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierakowicach. Możliwe jest również powołanie, zarządzeniem Wójta, zespołu ds. wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii, który wspierałby koordynatora merytorycznie i organizacyjnie. Istotne jest, aby oprócz przedstawicieli GOPS, w zespole znaleźli się przedstawiciele kluczowych instytucji działających w obszarze gminnej polityki społecznej, w szczególności urzędu gminy, placówek oświatowych i kultury, radni i sołtysi, a także reprezentanci sektora obywatelskiego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierakowicach, jako instytucjonalny koordynator wdrażania strategii rozwiązywania problemów społecznych będzie realizował zadania w pięciu kluczowych obszarach:

Rodzaje czynności w zakresie wdrażania strategii	Działania operacyjne	ustalanie z interesariuszami bieżących potrzeb i podziału zadań
		uszczegóławianie założeń strategii w postaci programów wynikających z ustawy o pomocy społecznej lub innych ustaw
	Informowanie i konsultowanie	przekazywanie władzom gminy, lokalnym partnerom oraz społeczności informacji na temat stanu wdrożenia strategii
		pozyskiwanie informacji zwrotnej na temat problemów i potrzeb społecznych
	Monitoring i ewaluacja	regularna weryfikacja poziomu osiągnięcia celów i rezultatów oraz zakresu zrealizowanych działań
	ocena jakościowa postępów we wdrażaniu strategii oraz osiągniętych efektów	
	Działania naprawcze	przedkładanie władzom gminy oraz lokalnym partnerom rekomendacji dotyczących decyzji korygujących wdrażanie strategii
		aktualizacja dokumentu w obliczu zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych

Zarządzanie realizacją Strategii powinno być systemowe, elastyczne i otwarte na zmieniające się uwarunkowania, ponieważ Strategia jest planem dostosowanym do dynamicznych czynników zewnętrznych i wewnętrznych, jednak w taki sposób, aby tam gdzie to możliwe, kształtować rzeczywistość społeczną w oparciu o wizję pożądanых zmian.

7.2. Aktualizacja Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sierakowice na lata 2021-2027 jest wieloletnim dokumentem planistycznym, w związku z czym należy wziąć pod uwagę, że w wyniku zmian społeczno-ekonomicznych niektóre jej zapisy mogą stać się nieaktualne jeszcze przed końcem okresu jej obowiązywania. W takiej sytuacji należy podjąć decyzję o jej aktualizacji bądź o opracowaniu nowej Strategii, uwzględniającej nowe uwarunkowania prawne, programowe, społeczne czy ekonomiczne.

Aktualizacja dokumentu, przeprowadzana w trybie, w jakim uchwalona została Strategia, będzie konieczna tylko w przypadku gdy zmianie ulegną obszary priorytetowe i cele strategiczne dokumentu. W pozostałych przypadkach decyzja o aktualizacji zostanie podjęta przez koordynatora wdrażania Strategii. Aktualizacji Strategii nie wymagają natomiast zmiany w katalogu działań służących realizacji celów, ponieważ z założenia jest to katalog otwarty, wykorzystywany w zależności od aktualnych potrzeb oraz umożliwiający realizację innych przedsięwzięć, niż w nim wymienione, o ile wpisują się w cele Strategii. Nie wymagają jej także zmiany i modyfikacje wskaźników, służących monitoringowi działań. Jeżeli w procesie wdrażania Strategii zostanie zidentyfikowana potrzeba rozszerzenia zakresu lub przeformułowania wybranych wskaźników, możliwe jest wprowadzenie zmian bez konieczności aktualizacji dokumentu - o ile zmiany te będą służyły lepszemu rozpoznaniu sytuacji społecznej oraz efektów wdrażania strategii.

7.3. Źródła finansowania

Z uwagi na szeroki i różnorodny katalog działań planowanych do realizacji w ramach Strategii, należy w głównych źródłach jej finansowania uwzględnić środki pochodzące z różnych źródeł, w tym dostępne nie tylko dla gmin, ale także innych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Będą to w szczególności środki krajowe, a także unijne oraz granty i środki prywatne.

ŚRODKI KRAJOWE

- Budżet gminy
- Budżet samorządu powiatu i województwa
- Budżet państwa (np. dotacje celowe ministerstw, programy rządowe, PFRON, Fundusz Pracy).

ŚRODKI UNIJNE

- Krajowe Programy Operacyjne
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego

GRANTY I ŚRODKI PRYWATNE

- Środki pochodzące z fundacji prywatnych
- Mechanizm 1%, darowizny
- Zbiórki publiczne

Jako główne źródło finansowania należy wskazać budżet gminy. W świetle art. 7 *Ustawy o samorządzie gminnym* do zadań własnych gminy należy zaspokajanie potrzeb zbiorowych wspólnoty, w tym m.in. w sprawach ochrony zdrowia, pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, gminnego budownictwa mieszkaniowego, edukacji publicznej, kultury, polityki prorodzinnej, bezpieczeństwa obywateli czy współpracy ze społecznościami lokalnymi. Zadania te wykonywane są przez jednostki organizacyjne i pomocnicze gminy jako ich zadania statutowe, stanowiąc jednocześnie urzeczywistnienie założeń Strategii, w takim zakresie, w jakim zostało to zaplanowane. Pewien zakres działań jest ponadto możliwy do realizacji komplementarnie lub nawet wspólnie przez Samorząd Gminy, Powiatu Kartuskiego, Województwa Pomorskiego oraz inne jednostki – na podstawie zawieranych pomiędzy nimi porozumień.

Część środków na realizację zadań w zakresie lokalnej polityki społecznej będzie ponadto pochodzić z budżetu państwa. Chodzi zarówno o transfery w postaci subwencji ogólnej jak i dotacji celowych, z których niektóre trzeba będzie pozyskać startując w konkursach. W tej kategorii mieszczą się bowiem programy rządowe oraz programy ministerstw. Należy tu jednak wskazać, że część programów zakończyła się w 2020 roku i obecnie trwają prace nad przygotowaniem założeń i warunków realizacyjnych kolejnych, które będą obowiązywać od 2021 roku. Z tego względu, w ramach finansowych Strategii można określić jedynie niektóre programy, takie jak np. Program Ośłonowy „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”. Ponadto od 2019 roku jednym ze źródeł finansowania działań na rzecz wsparcia społecznego, zawodowego i zdrowotnego osób niepełnosprawnych jest Fundusz Solidarnościowy, będący państwowym funduszem celowym, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego. W jego ramach są realizowane programy takie jak „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”, „Opieka wytchnieniowa”, „Centra opiekuńczo-mieszkalne” oraz „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”.

Istotne źródło finansowania będą stanowić także środki z Funduszy Europejskich w perspektywie 2021–2027, dostępne na szczeblu krajowym i regionalnym, w tym szczególności w obszarze włączenia społecznego, rynku pracy czy edukacji. Uruchomienie pierwszych konkursów może nastąpić prawdopodobnie w 2022 roku, wtedy też będzie znany już ostateczny kształt regionalnego programu operacyjnego.

Z uwagi na to, że Strategia zakłada aktywny udział społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych, a także partnerstwa służące efektywniejszej realizacji polityki społecznej, ważnym źródłem finansowania będą dotacje i granty dostępne dla trzeciego sektora. Wśród nich są programy rządowe i ministerialne, takie jak Aktywni+, a także programy Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, w tym Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030 PROO, Rządowy Program Wsparcia Rozwoju Organizacji Harcerskich i Skautowych ROHiS, a także Korpus Solidarności – Program Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Długoterminowego na lata 2018–2030. Ważne są również środki prywatne pochodzące z fundacji, zakładanych przez firmy, instytucje finansowe lub osoby prywatne; pieniądze od sponsorów, środki z 1% dla organizacji pożytku publicznego, darowizny, zbiórki publiczne i inne.

Określenie bardziej precyzyjnych ram finansowych planowanych kierunków działań nie wydaje się obecnie możliwe ani celowe, szczególnie ze względu na szeroki zakres tematyczny dokumentu, długi okres jego obowiązywania, nie domknięty jeszcze etap programowania

środków unijnych na lata 2021-2027 oraz konkursowy charakter większości programów pomocowych, który z punktu widzenia podmiotów realizujących przekłada się na incydentalność wsparcia. Adekwatne do potrzeb kosztorysy będą tworzone w momencie planowania rocznego i aktualizacji budżetu gminy (w tym planów finansowych jednostek), a także opracowywania programów i projektów uszczegóławiających założenia Strategii.

7.4. Monitoring Strategii

Monitoring jest podstawą sprawozdawczości, zarządzania zmianą oraz ewaluacji Strategii. Dane zebrane w jego trakcie są analizowane, a następnie opracowywane w formie sprawozdań przeznaczonych zarówno na potrzeby wewnętrzne, jak i raportów prezentowanych opinii publicznej. Wypracowane wnioski i rekomendacje wspomagają proces decyzyjny oraz zarządzanie informacjami, ułatwiając znajdowanie rozwiązań w sytuacjach, kiedy zostaną zidentyfikowane odchylenia od pierwotnych założeń. Ponadto monitoring uzupełniony okresową ewaluacją może stać się źródłem cennych wskazówek dla działań korygujących i usprawniających, a także nowelizacji (aktualizacji) przyjętych planów.

Przewiduje się prowadzenie monitoringu *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sierakowice na lata 2021-2027* co dwa lata - za każde zakończone dwa lata kalendarzowe wdrażania Strategii. Raporty z monitoringu Strategii powinny zawierać przynajmniej:

- opis uwarunkowań i przebieg procesu monitorowania strategii za dany okres;
- charakterystykę bieżącej sytuacji społeczno-ekonomicznej w gminie;
- prezentację głównych obszarów i celów Strategii, zrealizowanych wskaźników wdrażania a także opis zrealizowanych działań pod względem jakościowym i ilościowym;
- wnioski i rekomendacje.

Przedmiotem monitoringu będą wskaźniki oparte na obiektywnych dowodach obrazujących stan założonych działań oraz osiągniętych rezultatów i celów. Odnoszą się one do kierunków niezbędnych działań, które zostały przyporządkowane poszczególnym obszarom Strategii. Monitoringu mogą podlegać również wskaźniki kontekstowe, pokazujące ogólną sytuację społeczną Gminy Sierakowice, mające charakter komplementarny wobec wskaźników realizacji działań. Ich analiza pozwoli spojrzeć na proces realizacji Strategii w odniesieniu do sytuacji w gminie. Rekomendowane są następujące wskaźniki kontekstowe:

- 1) Liczba ludności gminy wg faktycznego miejsca zamieszkania.
- 2) Odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej ludności (w %).
- 3) Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
- 4) Liczba bezrobotnych zarejestrowanych, w podziale na płeć.
- 5) Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.
- 6) Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy.
- 7) Struktura podmiotów gospodarki narodowej według klas wielkości.
- 8) Liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, w tym długotrwale: liczba osób, którym przyznano świadczenie; liczba rodzin; liczba osób w rodzinach.

Wskaźniki realizacji działań zostały każdorazowo wykazane w ramach opisu poszczególnych obszarów priorytetowych.

8. Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi i programowymi

Uwarunkowania programowe lokalnej polityki społecznej znajdują swoje źródła w dokumentach strategicznych różnych szczebli: międzynarodowego, europejskiego, krajowego, regionalnego oraz lokalnego. Stanowią one kierunkowe wytyczne dla działań jednostek samorządu terytorialnego, zapewniając spójność działań i realizację nadrzędnych celów polityki poszczególnych szczebli.

Analizując uwarunkowania wynikające z dokumentów międzynarodowych, należy zwrócić uwagę w szczególności na Agendę na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030, przyjętą w dniu 25 września 2015 roku przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych. Stanowi ona plan transformacji w dziedzinach o kluczowym znaczeniu dla ludzkości, tj.: ludzie, planeta, dobrobyt, pokój i partnerstwo, mając na celu wyeliminowanie ubóstwa i głodu, ochronę planety przed degradacją oraz podejmowanie pilnych działań w zakresie zmian klimatu; zapewnienie wszystkim ludziom możliwości korzystania z dobrodziejstw dostatniego i satysfakcjonującego życia oraz to, aby postęp gospodarczy, społeczny i technologiczny przebiegał w zgodzie z naturą; wspieranie pokojowego, sprawiedliwego i inkluzywnego społeczeństwa, wolnego od lęku i przemocy oraz mobilizowanie środków do wdrożenia Agendy 2030 przy udziale wszystkich krajów, interesariuszy i obywateli. W ramach Agendy określono 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju. Z punktu widzenia polityki społecznej istotne są cele odnoszące się do eliminacji ubóstwa i głodu, zapewnienia wszystkim ludziom zdrowego życia oraz edukację wysokiej jakości, osiągnięcia równości płci, uczynienia miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi i stabilnymi, a także budowy na wszystkich szczeblach skutecznych i odpowiedzialnych instytucji, sprzyjających włączeniu społecznemu.

Wiodącą siłą, która doprowadziła do przyjęcia Agendy 2030 była Unia Europejska. Obecnie na jej szczeblu trwa debata nad strategią działań w kierunku zrównoważonej Europy. Europa 2030 będzie stanowić odpowiedź na pilne wyzwania stanowiące zagrożenie dla społeczeństwa, dobrobytu gospodarczego i środowiska naturalnego. Nowa forma trwałego rozwoju gospodarczego ma opierać się na gospodarce obiegu zamkniętego, zrównoważonej produkcji żywności „od pola do stołu”, stosowaniu odnawialnych źródeł energii oraz zagwarantowaniu przemiany sprawiedliwej ze społecznego punktu widzenia – priorytetem muszą pozostać inwestycje społeczne w obszarach edukacji, włączenia społecznego, opieki zdrowotnej i długoterminowej, praw mniejszości, równouprawnienia płci i rozwoju obszarów wiejskich.

Na szczeblu krajowym istotne znaczenie ma *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności*. Główny cel tego dokumentu stanowi poprawa jakości życia Polaków. Jego osiągnięcie będzie możliwe dzięki podjęciu działań w trzech obszarach: konkurencyjności i innowacyjności; równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski oraz efektywności i sprawności państwa. W 2017 roku Rada Ministrów przyjęła także *Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* stanowiącą aktualizację *Strategii Rozwoju Kraju 2020*. Dokument ten określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym oraz przestrzennym, przedstawiając nowy model rozwoju, czyli rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Główny cel Strategii stanowi „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”.

Istotnym dokumentem jest również *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej (KPRES)*, którego cel główny brzmi „Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego”. Będzie on realizowany poprzez cele szczegółowe:

- 1) Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.
- 2) Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 3) Zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej na rynku.
- 4) Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i solidarnej.

W świetle KPRES uwolnienie potencjału sektora ekonomii społecznej i solidarnej wymaga podjęcia skoordynowanych działań, dzięki którym rozwijać się będą cechy podmiotów działających w sektorze, takie jak zdolność do aktywizacji i reintegracji traktowanych podmiotowo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; koncentracja na potrzebach społeczności lokalnych oraz bazowanie na ich zasobach; działania na rzecz dobra wspólnego przez m.in. realizację zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego; a także samodzielność, samopomoc i samowystarczalność. Aspekty te są ważne i w związku z tym niejednokrotnie przywoływane również w strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Na szczeblu gminnym istotna jest implementacja rozwiązań przewidywanych w ramach *Programu rządowego Dostępność Plus 2018-2025*, ustanowionego Uchwałą nr 102/2018 Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2018 r. Jego główny cel stanowi poprawa dostępności przestrzeni publicznej, produktów i usług w głównych obszarach wsparcia takich jak architektura, transport, edukacja, służba zdrowia, cyfryzacja i usługi. Dostępność dotyczy w szczególności osób na wózkach inwalidzkich, poruszających się o kulach, o ograniczonej możliwości poruszania się; osób niewidomych i słabo widzących, osób głuchych i słabo słyszących, osób głuchoniewidomych, osób z niepełnosprawnościami psychicznymi i intelektualnymi, osób starszych i osłabionych chorobami, kobiet w ciąży, osób z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi, osób mających trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego) oraz osób o nietypowym wzroście (w tym również dzieci).

W obszarze polityki senioralnej na uwagę zasługuje *Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – uczestnictwo – solidarność*, przyjęta Uchwałą nr 161 Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 r. Cel polityki społecznej wobec osób starszych stanowi podnoszenie jakości życia seniorów poprzez umożliwienie im pozostawania jak najdłużej samodzielnymi i aktywnymi oraz zapewnienie bezpieczeństwa. Obszary dotyczące ogółu osób starszych to m.in. kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie, uczestnictwo w życiu społecznym, tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, profilaktyka chorób, promocja zdrowia, zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego, tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej, a także działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od

najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze). Obszary uwzględniające działania wobec niesamodzielnych osób starszych to w szczególności ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych niesamodzielnych osób starszych, zapewnienie optymalnego dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgniacyjnych, a także system wsparcia nieformalnych opiekunów niesamodzielnych osób starszych przez instytucje publiczne.

W dniu 16 lutego 2021 roku Rada Ministrów przyjęła *Strategię na rzecz osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2030*. Jej głównym celem jest włączenie osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe, a tym samym zagwarantowanie im praw określonych w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Dokument składa się z ośmiu priorytetów, takich jak niezależne życie, dostępność, edukacja, praca, warunki życia i ochrona socjalna, budowanie świadomości oraz koordynacja. W ich ramach planowane są takie działania jak np. zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami możliwości pełnego udziału w życiu społecznym, publicznym i politycznym, przeprowadzenie procesu deinstytucjonalizacji, wczesna pomoc, edukacja włączająca, aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami, modyfikacja i uzupełnienie systemu wsparcia zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, zapobieganie powstawaniu i pogłębianiu się niepełnosprawności, dostęp do usług zdrowotnych oraz zwiększenie efektywności procesu leczenia, profilaktyka i leczenie w obszarze zdrowia psychicznego oraz środowiskowy system wsparcia osób z problemami zdrowia psychicznego i inne.

Na szczeblu wojewódzkim głównym dokumentem strategicznym jest *Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030*, której projekt został przyjęty przez Zarząd Województwa Pomorskiego Uchwałą nr 914/190/20 z dnia 15 października 2020 r., a następnie przekazany do konsultacji społecznych w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W świetle zawartej w niej wizji, Województwie Pomorskie w 2030 roku to region dobrobytu, czysty, otwarty, spójny, innowacyjny oraz rozwijający się w sposób trwały. Cele strategiczne i przyporządkowane im cele operacyjne są następujące:

1. Trwałe bezpieczeństwo

- 1.1. Bezpieczeństwo środowiskowe
- 1.2. Bezpieczeństwo energetyczne
- 1.3. Bezpieczeństwo zdrowotne
- 1.4. Bezpieczeństwo cyfrowe

2. Otwarta wspólnota regionalna

- 2.1. Fundamenty edukacji
- 2.2. Wrażliwość społeczna
- 2.3. Kapitał społeczny
- 2.4. Mobilność

3. Odporna gospodarka

- 3.1. Pozycja międzynarodowa
- 3.2. Rynek pracy
- 3.3. Turystyka i oferta czasu wolnego

3.4. Integracja z globalnym systemem transportowym

Wskazany wyżej dokument jest jednocześnie projektem strategii polityki społecznej województwa pomorskiego, która stanowi jego integralną część i od 2021 roku nie będzie opracowywana odrębnie. Z tego względu warto przytoczyć główne działania określone w SRWP 2030, które będą realizowane na terenie województwa, a które uwzględnia również Strategia na poziomie gminnym. Są to m.in.:

- rozwój usług społecznych (w tym kadry i infrastruktury), w szczególności w formule zdeinstytucjonalizowanej;
- likwidacja barier instytucjonalnych i fizycznych w dostępie do wszystkich usług publicznych;
- poprawa jakości i dostępności oferty zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3;
- aktywizacja i integracja społeczna i zawodowa grup wymagających szczególnego wsparcia, przede wszystkim osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, kobiet, dzieci i młodzieży,
- realizacja programów w zakresie: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami, rozwoju ekonomii społecznej, współpracy z NGO, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania narkomanii oraz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- podnoszenie świadomości i wiedzy wszystkich mieszkańców w obszarach kluczowych dla regionu, w szczególności: aktywności obywatelskiej, kultury, środowiska i klimatu, zdrowego trybu życia, racjonalnych zachowań komunikacyjnych, cyfryzacji oraz przedsiębiorczości,
- mechanizmy kompleksowego wsparcia aktywności obywatelskiej i wolontariatu.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna uwzględniać założenia głównych dokumentów strategicznych powiatu i gminy w zakresie polityki społecznej. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kartuskim na lata 2021-2027* jest obecnie opracowywana, jednak można wskazać jej główne założenia. Strategia wskazuje jako główne kierunki działań wsparcie rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, politykę senioralną, wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami, reagowanie na zagrożenia i nowe zjawiska społeczne oraz rozwój form aktywności zawodowej dla różnych grup społecznych.

Kluczowym dokumentem strategicznym gminy jest natomiast *Strategia Rozwoju Gminy Sierakowice 2014-2024*. W jej ramach wyznaczono 9 celów głównych, tj. po 3 w każdej z wyodrębnionych sfer funkcjonalnych: społecznej, gospodarczej oraz środowiska i infrastruktury technicznej. Są to następujące:

Sfera społeczna

- I. Cel główny: Rozwój infrastruktury i poszerzenie oferty usług społecznych
- II. Cel główny: Rozwój potencjału społecznego mieszkańców gminy
- III. Cel główny: Zapewnienie bezpieczeństwa i spójności społecznej mieszkańców gminy

Sfera gospodarcza

- I. Cel główny: Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy
- II. Cel główny: Zrównoważony rozwój turystyki oraz usług około turystycznych
- III. Cel główny: Rozwój infrastruktury wspierającej rozwój gospodarczy

Sfera środowiska i infrastruktury technicznej

- I. Cel główny: Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy
- II. Cel główny: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i teletechnicznej
- III. Cel główny: Ochrona środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniami

Powyższe cele prezentują kompleksowe oddziaływanie na społeczeństwo gminy, zarówno poprzez poprawę infrastruktury, dbałość o środowisko, rozwój gospodarki, wzmocnienie systemu świadczenia usług publicznych oraz rozwój wykorzystujący aktywność i współpracę środowisk lokalnych. Cele i kierunki działań niniejszej Strategii są z nimi spójne i uszczegóławiają kwestie związane z trudnościami życiowymi mieszkańców i ich rodzin.

Podsumowanie

Jak już zasygnalizowano we wstępie strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi wyraz lokalnej polityki społecznej w szerokim znaczeniu tego pojęcia. Jej odzwierciedlenie stanowi *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sierakowice na lata 2021-2027*, która, choć umiejscowiona ściśle w zadaniach i kompetencjach samorządu gminy, odnosi się do różnych aspektów funkcjonowania społeczności lokalnej. Jej główny cel stanowi „Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Sierakowice w środowisku rodzinnym, społecznym i zawodowym”, czemu mają służyć działania podejmowane w obszarach wsparcia osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących, przeciwdziałania ubóstwu, bezrobociu i bierności zawodowej, wzmocnienia rodzin z dziećmi, przeciwdziałania i ograniczania skali dysfunkcji społecznych oraz rozwoju gminnego systemu polityki społecznej, obejmującego z jednej strony aspekty instytucjonalne, a z drugiej aktywność społeczną mieszkańców.

Strategia stanowi kierunkową wytyczną dla lokalnych władz, instytucji oraz organizacji odpowiedzialnych za szeroko rozumiany lokalny system pomocy i wsparcia. Z uwagi jednak na to, że sytuacja społeczno-ekonomiczna Gminy Sierakowice jest dynamiczna i zależna od wielu czynników, należy dostosowywać założenia Strategii do uwarunkowań. Istotne znaczenie będzie miało śledzenie zmian prawa, przede wszystkim w obszarze pomocy społecznej, rynku pracy, wspierania rodzin oraz osób niepełnosprawnych, może to bowiem uzasadnić konieczność nowelizacji części założeń Strategii. Ponadto trzeba będzie uwzględniać dynamikę problemów społecznych (ich skalę i natężenie, pojawianie się nowych ryzyk socjalnych) oraz ważne, niezaspokojone potrzeby ludności.

Spis tabel

Tabela 1. Wybrane dane dotyczące ruchu naturalnego i migracji na pobyt stały ludności w Gminie Sierakowice w latach 2017-2019.....	10
Tabela 2. Ludność Gminy Sierakowice według funkcjonalnych grup wieku (31.12.2019).....	10
Tabela 3. Wskaźniki obciążenia demograficznego ludności Gminy Sierakowice w latach 2017-2019 .	12
Tabela 4. Wybrane dane i wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Sierakowice w latach 2017-2019	13
Tabela 5. Wybrane dane dotyczące mieszkań w Gminie Sierakowice w latach 2017-2019	15
Tabela 6. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w Gminie Sierakowice w latach 2017-2019	18
Tabela 7. Liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne w formie zasiłków w Gminie Sierakowice w latach 2017-2019.....	19
Tabela 8. Powody przyznawania pomocy społecznej w Gminie Sierakowice w latach 2017-2019	20
Tabela 9. Świadczenia udzielone przez Kaszubskie Centrum Medyczne w Sierakowicach w latach 2018-2019.....	23
Tabela 10. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w powiecie kartuskim w latach 2017-2019.....	24
Tabela 11. Zdarzenia według rodzaju w Gminie Sierakowice o w latach 2018-2019	24
Tabela 12. Osoby i grupy, którym najtrudniej żyje się w Gminie Sierakowice.....	27
Tabela 13. Problemy i trudności życiowe najczęściej doświadczane przez rodziny w Gminie Sierakowice.....	27
Tabela 14. Bariery doświadczane przez osoby starsze w Gminie Sierakowice.....	28
Tabela 15. Bariery doświadczane przez osoby niepełnosprawne w Gminie Sierakowice	28
Tabela 16. Wybrane kategorie bezrobotnych z Gminy Sierakowice w latach 2017-2019.....	34
Tabela 17. Wybrane dane dotyczące stosowania procedury Niebieskie Karty w latach 2017-2019	38
Tabela 18. Wybrane dane dotyczące działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019.....	39

Spis wykresów

Wykres 1. Zmiany liczby ludności Gminy Sierakowice w latach 2013-2019.....	9
Wykres 2. Ludność Gminy Sierakowice według ekonomicznych grup wieku w latach 2017-2019.....	11
Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie kartuskim, województwie pomorskim oraz Polsce w latach 2015-2019	14
Wykres 4. Skala występowania problemów społecznych w Gminie Sierakowice.....	27
Wykres 5. Struktura rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w 2019 roku.....	36

Gmina Sierakowice

Ul. Lęborska 30, Sierakowice 83-340

Tel. +48 58 681 95 00

www.sierakowice.pl

Numer załącznika

Uchwała numer XXVII/391/21 "Przyjęcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sierakowice na lata 2021-2027." została podjęta następującą proporcją głosów: jestem za 13, jestem przeciw 0, wstrzymuję się 0.

Uchwała została podjęta w trybie jawnym, zwykłą większością głosów.

Data i godzina głosowania: 25.05.2021 17:08:08

Radni zagłosowali jak poniżej:

Jestem za	
1.	<i>Wiesław Gafka</i>
2.	<i>Andrzej Klasa</i>
3.	<i>Wojciech Koszałka</i>
4.	<i>Mirosław Kuczkowski</i>
5.	<i>Mariusz Labuda</i>
6.	<i>Rafał Makurat</i>
7.	<i>Bogumiła Okroj</i>
8.	<i>Jan Stachnik</i>
9.	<i>Paweł Staszek</i>
10.	<i>Ryszard Toruńczak</i>
11.	<i>Andrzej Wenta</i>
12.	<i>Piotr Woźniak</i>
13.	<i>Maria Wróblewska</i>

Jestem przeciw	
	<i>BRAK</i>

Wstrzymuję się	
	<i>BRAK</i>

Obecni radni, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu	
1.	<i>Andrzej Krefta</i>

Operatorem systemu był *Admin*.

Wygenerowano z systemu DSSS Vote za pośrednictwem oprogramowania DSSS Vote App.